Nina Stănculescu

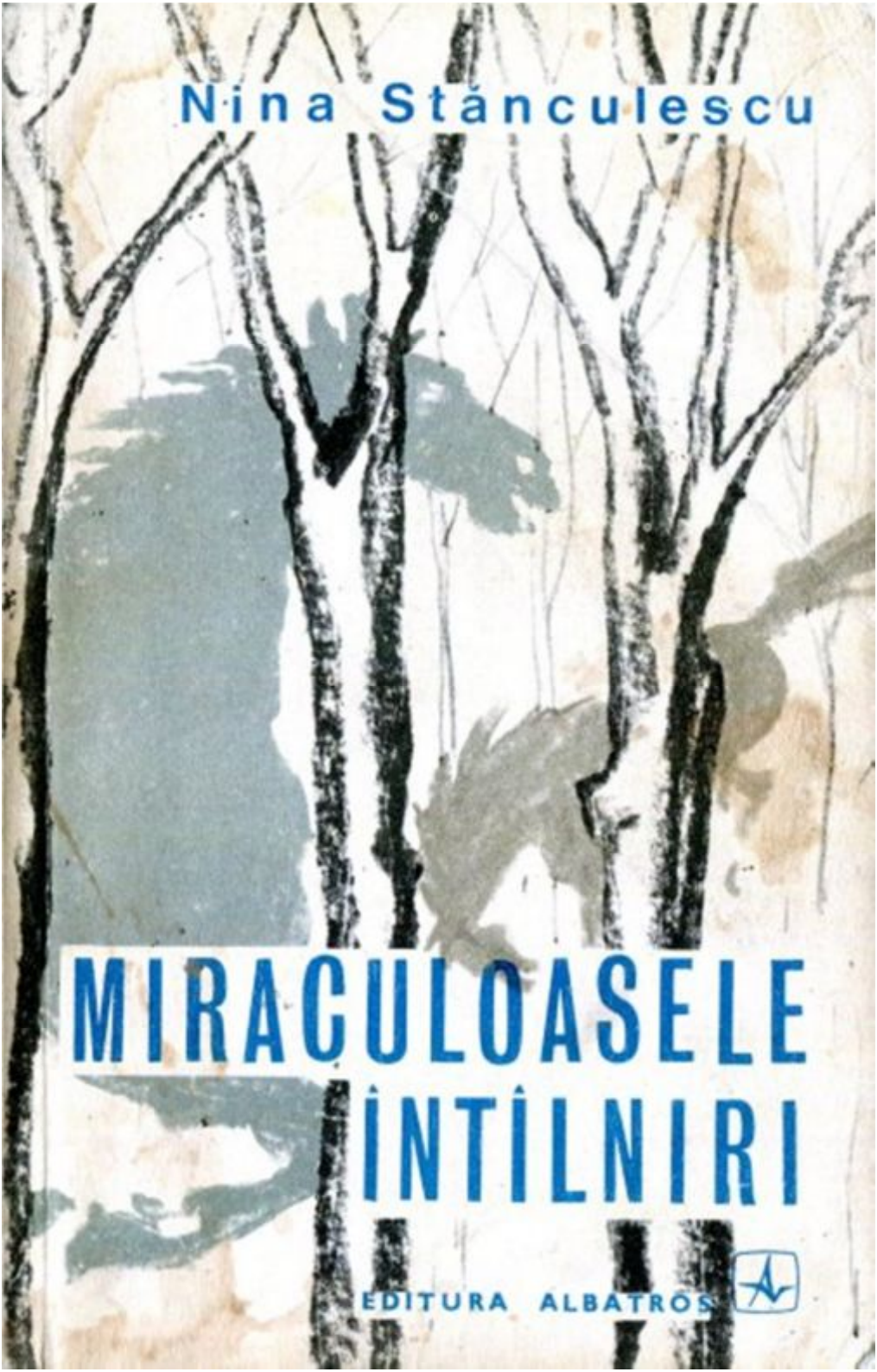

MIRACULOASELE ÎNTÂLNIRI

EDITURA ALBATROS

NINA STĂNCULESCU

MIRACULOASELE ÎNTÂLNIRI

Versiunea digitală 1.0 – aprilie 2025

Realizată după volumul apărut la Editura Albatros, Bucureşti, 1973

Coperta: Corina Cristea

Memoriei
Claudiei Million

Totul în noi, cu noi, în jurul nostru, este format din astre şi galaxii. Copacul acesta, omul acesta, copilul, furnica, lampa de pe masă sau cea din perete, vântul ce-ţi răscoleşte grădina şi gândurile, toate, toate cu care, printre care, în care trăim sunt astre şi galaxii.

N-am bănuit. Nu am ştiut. Ne-am învăţat să considerăm astre doar licăririle acelea de lumină de departe, de foarte departe de noi, de undeva din spaţiile nesfârşite, pe care le-am cercetat de când lumea din turnuri, din piramide şi temple, prin fel de fel de lunete, şi de care de-abia astăzi începem să ne-apropiem, pornind către ele cu propriul nostru trup, cu toată fiinţa noastră.

Ştiam de când lumea despre acele astre de departe, care sclipeau către noi în noapte, că se rotesc pe o orbită a lor, că se apropie şi se depărtează de noi, urmându-şi propria lor traiectorie. Am învăţat să le calculăm parcursul, apropierea şi depărtarea. Şi ne-am obişnuit cu ele, să tot sclipească aşa, mereu, în jurul nostru, prin noapte.

Dar n-am ştiut, nu, nu am bănuit măcar, că toate câte există aici chiar, pe propriul nostru astru, cu noi, sunt tot astre, fiecare, dar altfel*, într-un fel al lor, cu propria lor orbită, cu propria lor traiectorie, apropiindu-se şi depărtându-se într-una de noi şi făcându-ne într-una semn cu o sclipire a fiecăreia în parte.*

Întâlniri.

Miraculoase întâlniri.

Miraculoase pentru că stranii, necunoscute niciodată decât în parte, pe-o singură anume faţă, pe care şi-o îndreaptă către noi.

Ştiam de-ntotdeauna că astrele cele de departe ne vorbesc într-un anume fel şi chiar iau parte la viaţa noastră. Cei vechi ziceau că ele ne hotărăsc întreaga ursită şi se-osteneau să afle tocmai asta. Iar noi, cei de astăzi, căutăm să le surprindem o vorbire mai adevărată a lor, o vorbire de radiaţii, de prezenţă, prin care să ne luăm de mână mai potrivit în marea parcurgere cosmică, desăvârşită.

Dar n-am ştiut, nu, nu am bănuit măcar, cât ne sunt de întrepătrunse orbitele tuturor, chiar ale celor ce suntem aici, pe această planetă: oameni, copii, copaci, furnici, obiecte felurite, vânturi, nori... n-am ştiut că înseşi plăsmuirile visurilor noastre cele mai nebuneşti şi mai adevărate: operele de artă – se desprind într-o zi de noi spre a-şi urma traiectoria lor, orbita lor, alta decât a noastră, diferită de-a noastră, şi totuşi întâlnindu-se mereu, apropiindu-se şi-ndepărtându-se într-una de noi, cu licărul lor de lumină, ca un semn. Şi că trebuie să învăţăm acest semn, să-l înţelegem, spre a şti cât *şi* până unde *şi* cum *se-ntrepătrunde el cu orbita noastră, cu soarta noastră. Căci fiecare astru apare, dispare – dispare spre a apare iar sau dispare*

pentru totdeauna, să rămână doar în amintire sau să se şteargă şi de-acolo... spre a reveni sau spre a nu mai reveni nicicând...

Întâlniri.

Miraculoase întâlniri.

Tulburătoare poate, hotărâtoare poate, sau numai trecătoare, numai trecătoare...

aprilie 1970

Lucă
(fragmente)

I

Venea iar spre casă cu pantalonii şi cămaşa ferfeniţă. Ştia că vor striga la el; ba poate-l vor şi bate.

Picioarele desculţe îi tropăiau prin băltoace. Se-opreau şi nu se îndurau să plece mai departe.

Nimeni nu ştia: venea dintre centauri. Centaurii aveau trupuri de om şi de cal şi se pricepeau să tragă cu arcul. Iar în seara asta el se dusese să-i mâne peste calea ferată, în sus, peste calea ferată care duce la Constanţa, la mare...

Căci sunt centauri de munte şi centauri de mare. Ai lui erau de mare. Îi mânase spre valuri. Stătuse să-i vadă cum se năpustesc în valuri, tropăind din copite, împroşcaţi de spumă... cum dispar în adânc... Îi văzuse. Numai el îi văzuse şi păsăroiul. Nimeni nu ştia, nici Păvăluc nu ştia şi nici nu trebuia să ştie că el îi mânase... Nimeni nu l-ar fi crezut. Marea era departe. Şi numai trenul, trenul de Constanţa, ajungea la ea.

Venea iar spre casă cu pantalonii şi cămaşa ferfeniţă. Ştia că vor striga la el; ba poate-l vor şi bate.

II

Păvăluc crescuse înalt şi deşirat ca un plop. Şi tot ca un plop se legăna într-una de parcă mereu îl bătea vântul. Când râdea, ochii i se închideau şi nu i se mai vedeau decât dinţii ascuţiţi ca acele. Atâta doar, că nu prea râdea.

— Hai Lucă-n pădure!

— Cu păsăroiul?

— Şi cu dulăul.

Păvăluc avea un dulău lăţos.

Plecau.

Strada era întinsă, netedă ca-n palmă. Blocurile se ridicau drepte până la cer şi-i priveau prin toate ferestrele deschise. Ici, colo un felinar şi-un copac. Dincolo de stradă, altă stradă, şi încă una...

Dar ei se duceau în pădure.

Numai ei se duceau în pădure. Numai ei aveau o pădure.

Şi copacii acolo erau bătrâni şi rămuroşi, cu braţele încârligate. Vântul vuia şi păsăroiul lui Lucă zbura împleticit, lovindu-se de crăci. Nu era numai păsăroiul lui acolo, erau mulţime de păsări albe şi negre şi de toate culorile.

Dincolo de pădure se întindeau împărăţiile: împărăţia din ţurţuri de cleştar şi cea de foc şi cea a nisipurilor roşii... dar ei nu ajungeau niciodată în nicio împărăţie, căci pădurea era adâncă şi deasă şi drumul lung... şi crăcile îi

prindeau şi-i ridicau de la pământ şi-i treceau de la un copac la altul... şi de la copac la copac se desrămau şi se pierdeau, în trunchiuri, în crengi, în muşchi şi în fâşii de cer.

— Hai Lucă-n pădure!

— Cu păsăroiul?

— Şi cu dulăul.

Păvăluc avea un dulău lăţos. Lătra la lună. Lătra la copaci. Îngrozea păsările. Păsările albe şi negre şi de toate culorile, care zburau zburătăcite în jurul crengilor şi crengile le loveau, le răneau, şi ele cădeau de sus în vâltoare de pene sau rămâneau sfâşiate de copaci, ca steagurile ciuruite de gloanţe pe ziduri.

Şi păsăroiul lui Lucă umbla bezmetic prin pădurea aceea vrăjită, căutând o geană de lumină, un drum. Drumul care ducea printre trunchiuri şi cioturi spre-mpărăţiile de basm.

Dar printre crengile dese, încârligate, nu răzbătea lumina, doar câte-o zdreanţă de cer noroit. Iar drumul, acoperit de muşchi şi tufişuri, de mult fusese îngropat.

— Hai Lucă-n pădure...

De o parte şi de alta a străzii întinse, netede ca-n palmă, blocurile-i priveau drepte, nemişcate, prin toate ferestrele lor deschise.

III

— Lucă, rămâi aici, nu pleca! Ascultă!

Totdeauna seara se depănau întâmplările nemaipomenite.

Lucă venea mai aproape. O lua de mână.

Bătrâna zâmbea. Era aproape oarbă. Şi totdeauna zâmbea când Lucă o lua de mână.

O lua de mână în fel şi chip: s-o ducă până la masă, sau mai departe în balconul de fier, cu grilaj, sau să-i pună în mână farfuria de mâncare, cana cu supă, sau simplu, aşa ca acum, să-i spună că e acolo.

— Cine trece, Lucă?

— E vântul, bunico! Singur, vântul!

— Vântul nu-i niciodată singur, băiatule. Aduce cu el zvonuri de departe. Trebuie să ştii să le-asculţi. Ştii să asculţi copacii, iarba?

Uita mereu că erau în oraş, în jur numai cu-asfalturi, asfalturi cenuşii. Ei îi vorbeau şi acum vântul, copacii, iarba. Îi vorbea poate tinereţea ei prinsă-n pereţi, în perdele. Şi nu mai ştia să deosebească glasurile de demult de cele slabe, risipite, de azi.

— Ce-ţi spune vântul, bunică?

— Spune că păsările pleacă, se coc castanele şi nucile şi cad, şi frunzele se pregătesc de toamnă... Lucă, mai eşti aicea? N-ai plecat?

— Aicea sunt, bunică!

— De ce nu sunt oamenii ca vântul, băiete, poţi să-mi spui? Aşa ar trebui să fie: să umble peste case, peste păduri, să nu-i ţină-n loc zidurile şi greul pământului.

Mâinile bunicii erau ca spuma, ca vata, inconsistente, şi fremătau într-una, fremătau din te miri ce. De ce se spunea că-i o bătrână fără de minte?

— Să te duc în balcon, bunică?

— Nu, Lucă, nu mă duce acolo! Aud vântul şi de-aici! Îmi tot spune că într-o zi are să mă ia cu el şi are să mă ducă. Dar încă nu e ziua, încă nu e vremea...

— Sculptorul Teodorian?

Profesorul, fără altă introducere, îi întinse mâna.

— Da, sunt cel cu care aţi vorbit de dimineaţă la telefon, se grăbi să-i răspundă Matei. Vă mulţumesc că mă primiţi! Poate aveţi, cât de cât, puţin timp...

Se priveau în adâncul ochilor, cercetător.

— Luaţi loc.

Şi dintr-odată acel birou se aşeză masiv între ei. Ca şi toată atmosfera greoaie a rafturilor nesfârşite, înţesate de cărţi, de pe pereţi.

— În linii mari, v-am explicat la telefon despre ce e vorba, spuse Matei.

Profesorul luă de pe masă un tăietor de file şi-şi plecă ochii asupra mâinilor lui prelungi, nervoase.

— După câte am înţeles, lucraţi la o operă a cărei temă este de domeniul astronomiei şi doriţi să vă clarificaţi unele nedumeriri.

— Nu e o temă. E însăşi structura.

— Structura?

Matei se avântă curajos:

— Mai întâi trebuie să vă spun, în acest caz, că astronomia mă urmăreşte de mult. Mi se pare chiar firesc ca în zilele noastre să obsedeze pe toată lumea. A încetat de mult să mai fie o ştiinţă printre alte ştiinţe...

— Iertaţi-mă că vă întrerup. De fapt, ştiţi, astronomia a fost întotdeauna la baza tuturor concepţiilor despre univers, a tuturor ştiinţelor şi determinărilor spaţiale; prin calendar, prin socotelile asupra astrelor, a determinat însăşi viaţa de zi cu zi a fiecăruia. Atâta doar, că astăzi, spaţiul s-a lărgit... şi poate a căpătat mai mult relief...

Profesoral. Ce glas profesoral avea!

Dar Matei îl acoperi:

— Tocmai, a căpătat relief, şi anume printr-un fapt care schimbă totul: omul a pătruns concret, cu propriul lui trup, în spaţiul cosmic. E faptul esenţial, care schimbă cerul dintr-o boltă într-un cosmos de atins, de cucerit... astrele nu ne mai influenţează de undeva de departe, suntem în miezul lor şi umblăm printre ele...

— Diferenţa... încercă să intervină iar profesorul.

— ...Este esenţială, repet, urmă Matei, vehement. Şi se propti de marginea fotoliului, voind parcă să acopere biroul dintre ei cu propria-i robusteţe: un creator, înainte, putea să facă abstracţie de astre. Unui sculptor, spre pildă, îi ajungea să lucreze o statuie ecvestră, un bust... Astăzi spaţiile cosmice nu numai îl cheamă, dar îl trag, îşi imprimă asupra lui existenţa lor...

Profesorul îşi ridică abia acum ochii asupra lui:

— Cum înţelegeţi asta?

Matei schiţă un zâmbet:

— Nu mă cunoaşteţi deloc, nu-i aşa? N-aţi auzit niciodată de mine?

— Mărturisesc.

— De-aţi fi ştiut cât de cât despre mine – dar probabil că sculptura nu vă interesează – ar fi fost de-ajuns să vă răspund: vedeţi lucrările mele. E ceea ce am căutat să exprim, poate încă stângaci. Mai mult nu ştiu să vă explic.

Profesorul îl urmărea, concentrat:

— Încercaţi, totuşi.

Matei îl privi o clipă şi apoi adăugă:

— Iubesc imens pământul, şi pietrele, domnule profesor. Pământul există şi pietrele există şi cer mâinilor mele să continue într-un fel, cu ele, prin ele, propria lor formă şi modelare... când cioplesc, mă integrez oarecum munţilor, apelor, copacilor... fac una cu ei şi mă desprind din ei şi fac una cu piatra care mă trage, şi eu însumi o trag către mine, fără să o tulbur... Mi-e foarte greu să vă explic. Mă strădui.

— Reveniţi la astronomie.

— Astronomia înseamnă... spaţiile cosmice pe care aştept să mi le desferecaţi dumneavoastră... îmi trebuiesc planetele şi nebuloasele şi stelele dumneavoastră, să le aduceţi în mine, să cioplesc piatra avându-le cumva în mine... nu ştiu deloc dacă mă fac înţeles...

Urmă o scurtă tăcere, stânjenită, apoi profesorul:

— Şi cum credeţi că aş putea să vă ajut?

Matei reveni ca de departe şi ochii îi străluciră:

— Spre pildă, la început, să-mi permiteţi să văd observatorul.

Profesorul se ridică şi-i spuse cu simplitate:

— Poftiţi.

Ieşiră într-un coridor lung. Suiră o scară în spirală. Profesorul descuie apoi o greoaie uşă de nuc. Şi dintr-odată, imens, copleşitor, observatorul îşi revărsă întreaga-i atmosferă asupra lui Matei: cupola circulară, pereţii rotunzi, şi drept la mijloc, dominând totul, şi îndreptându-se într-o îndârjită tensiune spre bolta cerului: telescopul.

Matei se opri în prag.

Profesorul atinse nişte butoane în perete. Se făcu întuneric. Iar podeaua rotundă pe care stăteau începu să se ridice.

Se desprindeau de oraş, de biroul cel masiv; telescopul părea acum şi mai uriaş; se ridicau către el.

— Aţi văzut vreodată cerul printr-un telescop?

Matei tresări:

— Odată, când eram copil, într-un târg, un bătrân cu o lunetă... Se întrerupse, zâmbi: De fapt, nu, niciodată; printr-un telescop, niciodată. Mi l-am închipuit doar.

— Veţi fi deziluzionat.

Profesorul sui cu o neaşteptată agilitate pe scăriţa din faţa telescopului şi începu să umble la manete.

Matei rămase lângă scăriţă. Şi nu mai erau acum cu ei decât fărâma de cer spre care se deschisese cupola, cu stelele ei sclipitoare, cu telescopul îndreptat către ele; iar la o parte, sub o mică lumină roşie: ceasul sideral, punctându-şi minutele.

Profesorul coborî:

— Poftiţi. Veţi vedea o mică planetă.

Matei sui să privească. În spaţiul rotitor ca un vârtej de fum strălucea, drept la mijloc, părând surprinsă de un focar şi parc-ar fugi să se ascundă... un licăr de lumină. Atâta tot.

Coborî. Rămaseră o clipă tăcuţi, unul în faţa celuilalt. Apoi, Matei:

— Şi îndurați să le vedeţi la distanţă? Mereu la distanţă?

— Doar nu suntem astronauţi!

Atunci Matei îl privi în ochi:

— Dar Orion 7?

Profesorul tresări:

— Orion 7?!

— Da.

— Vreţi să spuneţi că nu pentru tot cosmosul aţi venit aici, ci pentru Orion 7?

— Pentru tot cosmosul, dar în special pentru Orion 7.

— De unde ştiţi de Orion 7?

— De la colaboratorul dumneavoastră imediat, de la Andreea.

— Andreea v-a vorbit de Orion 7?

— Nu trebuia să vorbească?

— Daţi-mi voie. Până acum nu mi-aţi pomenit nimic nici de Orion 7 şi nici de Andreea... Ea v-a trimis?

— Nu m-a trimis ea. Am venit singur.

— De ce? De ce nu v-a adus ea? Putea s-o facă.

— Să spunem că ţineam să vă cunosc pe dumneavoastră.

— Persoana mea are de asemenea importanţă pentru sculptura dumneavoastră?

— Are importanţă în alt sens. Dar de ce mă descoaseţi atât?

— Pentru că, oricum, nu vă pot arăta Orion 7.

Matei îl privi un scurt răstimp, consternat, apoi:

— Aveţi dreptate. În timp ce eu vă cunosc şi felul de a vă prinde mâinile, de a vă strânge ochii şi de a vă trece mâna prin păr, dumneavoastră nu ştiţi nimic, absolut nimic despre mine. Înainte de a vă telefona azi dimineaţă, nici nu bănuiaţi că exist.

— Tot de la Andreea mă cunoaşteţi atât de bine?

— Bineînţeles. Şi am venit fără nicio probă asupra mea că n-am intenţii ticăloase. Dacă v-aş arăta legitimaţia de sculptor, asta nu v-ar spune mai mult, căci pot să mă slujesc de o preocupare de sculptură spre a-mi împlini un alt soi de intenţii. Nu am decât o singură posibilitate: să vă cer să riscaţi. Să riscaţi de a face cunoscut unui străin preocuparea şi problema esenţială a cercetărilor dumneavoastră.

— Dar de ce aveţi nevoie neapărat de Orion 7?

— Am să vă mărturisesc: dacă acei aşa-numiţi de dumneavoastră „dolmeni", pe care i-aţi găsit acolo sunt *într-adevăr* aşa după cum mi i-a descris Andreea, atunci sunt ceea ce eu însumi caut cu disperare de peste zece ani de zile, ca un mod al meu de a mă exprima...

— Nu înţeleg. Sunt nişte pete.

— Nu sunt pete, domnule profesor, o ştiţi prea bine.

Se priviră o clipă încordat. Profesorul era palid. Mormăi:

— N-am bănuit niciodată că fata asta ar putea face asemenea...

— Asemenea ce?

— Nechibzuinţe.

— Nu ştiu despre ce vorbiţi, dar oricum, e prea târziu să nu mai ştiu de ei. Trebuie să mi-i arătaţi.

Din nou se priviră.

Şi-apoi profesorul urcă iar la telescop. Şi mişcă manetele. Le mişcă îndelung, de parcă nu mai termina. Totuşi, în cele din urmă, coborî şi venind în faţa lui Matei, îi făcu semn cu mâna:

— Poftim.

Fără niciun cuvânt, abia stăpânindu-şi emoţia, Matei trecu la rândul lui la telescop.

Scoarţa planetei Orion 7, străbătută de ceţuri, de nori, de lumini difuze învăluind-o şi dezvăluind-o necontenit, şi mai cu seamă mişcând-o într-una, ca un freamăt de apă, de valuri stranii, era acum dinaintea lui. Contururi se-njghebau, se consolidau, se destrămau, ca-ntr-un dans, ca-ntr-un miraj. Dans de piscuri înălţându-se fumuiag, ameninţător pare-se, retezându-se, căscându-se-n hăuri...

Profesorul se aşezase la mica masă de sub ceasul sideral şi în lumina roşie a becului se adâncise în lectura unor hârtii.

Matei i se apropie pe la spate şi-l privi un timp, fără ca el să bage de seamă. Apoi tresări, se întoarse:

— Ei?

Iar Matei, acoperindu-şi faţa:

— Presupun că e adevărat!

— Ce-i adevărat?

— Ce spune Andreea. Ştiţi bine ce spune Andreea.

— Domnule, nu ştiu ce tot spune fata asta.

— Ba da, ştiţi foarte bine. C-ar fi posibil să fie *cioplite*.

— La distanţa asta, bazaconiile ei de presupuneri...

— Sunt sculptor, profesore!

— Mă rog... Profesorul îi întoarse din nou spatele.

— De ce refuzaţi să credeţi? îl pironi cu o stranie blândeţe Matei.

— N-am argumente. Şi de altfel nu mă priveşte.

— Nu vă priveşte?! Nu vă priveşte, aţi spus, să fi descoperit dumneavoastră planeta de mult căutată, de mult bănuită, aşteptată, cu viaţă? Cu viaţă superioară?

— Domnule, entuziasmul dumneavoastră... iertaţi-mă, e oarecum copilăresc.

Matei se aşeză în faţa lui:

— Copilăresc, da, se poate... nebunesc, da, se poate. Dar nu mai puţin posibil...

Profesorul ridică din umeri:

— Noi suntem oameni de ştiinţă, nu de artă.

Fără să-i mai răspundă, Matei se întoarse la telescop. Privi iar, îndelung.

— Iertaţi-mă, îl întrerupse profesorul, timpul meu, totuşi, e foarte limitat. Dacă, aşa cum aţi spus, mai aveţi nevoie de unele indicaţii, nu mai dispun decât...

Matei se uită la el cu o furie pe care nu şi-o mai putea ascunde. Izbucni:

— Dar pentru ce, pentru ce vă iubeşte ea atât?

— Ce spui, domnule? tresări profesorul.

Şi Matei:

— Iertaţi-mă, dar nu mai pot. Totu-i năucitor aici... iar dumneavoastră, printre toate... da, trebuie să plec! Să plec numaidecât! Iertaţi-mă că am venit!

Porni în mare grabă către uşă, cu umerii aduşi. Dar uşa era acoperită de podeaua circulară. Nu era nicio uşă.

— Aşteptaţi să cobor platforma, aproape strigă profesorul în urma lui.

Aprinse şi lumina. Iar în timp ce platforma se lăsa şi descoperea mai mult telescopul, toate se micşorau cumva...

Matei izbucni iar:

— Sunteţi un profesor renumit, aveţi sumedenie de lucrări, munciţi toată noaptea şi toată ziua probabil. V-aţi întrebat vreodată de fata asta, Andreea, care munceşte umăr la umăr cu dumneavoastră, ce e cu ea? Ştiţi, spuneţi-mi, ştiţi cât vă iubeşte?

Uşa, complet descoperită acum, o acoperea el, cu robusteţea lui.

Profesorul îi trecu pe dinainte, fără să-l privească:

— Domnule Teodorian, discuţia noastră întrece orice limită.

— Într-adevăr, murmură Matei, ieşind în urma lui, în coridor.

— Eşti un exaltat, continuă profesorul, mergând cu el alături. Asta e! Cred că dumneata eşti îndrăgostit de ea, dă-mi voie să ţi-o spun! Nu mă miră, e o fată excelentă. Dar ipoteza ca ea să mă iubească pe mine este la fel de absurdă ca şi aceea că reliefurile de pe Orion 7 să fie create de nişte fiinţe, în mod deliberat.

— Absurdă... murmură Matei, coborând scara în spirală. Şi repetă: absurdă... Apoi deodată, înainte de a pătrunde în acel birou impunător: De ce să fie absurdă?

— Sunt un om în vârstă, domnule.

— Ce-are a face? Pentru ea n-are a face.

Intrară în birou.

Profesorul se înfundă în fotoliu:

— Mai ia loc puţin, te rog. Nu pot să nu te întreb: de unde ştii dumneata atât de bine treaba asta?

— După felul cum îmi vorbeşte de dumneavoastră tot timpul, vorbindu-mi de problemele astronomiei.

— E un argument suficient?

— Înnebunitor, de neîmpotrivit. Apoi: iată motivul pentru care am ţinut să vă cunosc şi ea nici nu ştie că sunt aici.

— Iartă-mă că te întreb, dar dumneata cum de o cunoşti atât de bine?

— Îi sunt un simplu prieten cu care schimbă din când în când păreri, gânduri, impresii. Atât. Probabil asta vreţi să ştiţi.

— E destul de neplăcută povestea asta.

— Neplăcută? Deci nu vi se mai pare absurdă? Poate fi chiar posibilă, nu-i aşa?

— Nu ştiu. Iată ce ţi se poate întâmpla când lucrezi cu o femeie. Lucram atât de bine împreună! Dar să nu mai vorbim despre asta. Fii bun şi spune-mi dacă mai ai nevoie de vreo lămurire. Trebuie să-mi văd de treburi.

Tăcură un timp. Apoi Matei, încet:

— Nu mai am decât o singură curiozitate: nu v-a trecut niciodată prin minte că aţi putea-o iubi?

Se priviră din nou o clipă, intens. Profesorul îşi strânse maxilarele, se uită un moment dincolo de fereastră. În sfârşit, porni să spună cu acelaşi glas răspicat, neutru:

— Îţi voi răspunde: află că m-am căsătorit de foarte tânăr, aproape am crescut odată cu soţia mea. Când ea a murit, toate pentru mine, toată viaţa vreau să spun, a rămas exact aşa cum am construit-o împreună. Dacă Andreea mă iubeşte, ceea ce încă nu cred, e prea târziu! Nu mai am nici forţa, nici dorinţa de-a încerca o nouă sudare, în care ea, de altfel, s-ar lovi necontenit de vechea împlinire, de nereînnoit. Dragostea pentru mine e a trecutului, trăită, încheiată. M-am întors acum numai către munca mea.

— Şi ce facem cu ea, care e vie?

— O nouă întrebare?

— Nu vă mai cer răspuns. Acuma plec.

Se ridică.

Profesorul se ridică şi el. Ocoli biroul. Îi veni alături şi, de data aceasta, glasul lui nu mai era atât de răspicat:

— Ascultă, dar dacă dragostea ei s-o fi conturat în jurul meu pentru atât cât pot să-i dau, nedându-i în fapt nimic?

— Decât galaxiile.

— Da, galaxiile. Şi dumneata, cu dragostea dumitale, năvăleşti aici, cerând o împlinire care e a dumitale şi care de mult nu mai e a ei.

— Ar fi comod pentru dumneavoastră şi v-ar plăcea, îmi dau seama. Dar ea suferă, scrâşni Matei.

— Şi pe asta o ştii?

— Ştiu tot ce puteam să ştiu.

— Dar dumneata nu ai venit oare să scapi, poate, de o obsesie? Să-ţi recapeţi libertatea de a munci la sculpturile dumitale, azvârlindu-mi pe umeri povara unei dragoste care te stinghereşte?

— Dumnezeule, iată adevăratele sentimente pentru soţia pierdută, strigă Matei. Şi îşi răsuci ochii într-ai lui. Profesorul i se smulse, strângându-şi buzele:

— Te rog acum să mă laşi. Cred că ai aflat tot ce puteai afla.

— Da, că dolmenii de pe Orion 7 sunt tot ce mi-am dorit vreodată, am visat vreodată, uluitor. Şi aceşti dolmeni ai mei i-aţi găsit împreună, dumneavoastră doi, într-un chip care mă face să sufăr peste orice închipuire...

— Domnul meu...

— Rămâneţi cu bine, domnule profesor. Cum sculptura nu vă interesează, probabil nu veţi mai auzi vreodată de mine.

Se pregătea să iasă, când simţi mâna profesorului pe umăr:

— Ar fi păcat, nu crezi? Şi nu-i adevărat că sculptura nu mă interesează. Dimpotrivă. Mai cu seamă aceasta, a dumitale. Mai vino! Şi după un timp: dar fără probleme sentimentale.

Lumina aceea difuză

(fragment din „Sabina”)

În zilele care urmară după înmormântarea tatii, Sabina, bineînţeles, nu se duse la şcoală, dar nici acasă nu mai era de stat. Steluţa, sora ei mai mică, vărsa toată vremea şiroaie de lacrimi, telefonul zbârnâia ca un apucat. Şi pe uşă se scurgeau într-una oameni care să-i exprime mamei condoleanţe. Salonul era mereu plin.

Într-o după-amiază veni şi unchiul Costi: sobru, grăbit. Vorbea puţin şi părea preocupat de a pleca repede.

În vestiar, Sabina îl prinse de mână:

— Pleci, unchiule Costi?

Se-ntoarse spre ea puţin nerăbdător:

— De ce mă întrebi?

— Fiindcă aş căpia să mai rămân aici. Aş vrea să plec cu tine, de n-ai nimic împotrivă.

Păru că stă să socotească ceva. Răspunse târziu:

— Bine, vino. Mergem pe jos pe şosea până la Piaţa Victoriei, vrei?

— Sigur.

— Dar am să te rog ceva: să nu vorbim nimic tot drumul.

— Bine.

Porniră.

Se-nsera.

Mergeau tăcuţi, cu gândurile împrăştiate. La Arcul de Triumf unchiul Costi îi luă braţul. Nu mai umblaseră niciodată aşa. De altfel nu umblaseră nicicum vreodată împreună.

Sabina se gândea: De mână pe acelaşi drum! Oare n-avem cu toţii acelaşi drum? Poate că un acelaşi drum şi cu florile, şi cu frunzele şi cu toate. Şi nu ştim.

I se păru complicat.

În ultimele zile o urmărise un gând: să-ncerce să-l picteze pe tata. Tata, ca ultima oară când îl văzuse, înainte de a pleca pe drumul din care parcă ştiuse că nu avea să se mai întoarcă. Ar fi primul ei portret. Avea impresia că numai aşa putea scăpa de obsesia surâsului lui. Rupându-l dinăuntrul ei pe hârtie. Poate că aşa va reuşi să-i descopere taina... Şi trebuia să-i aducă şi o ofrandă oarecare. Pentru tot ce nu se spusese între ei. Pentru tot ce ar fi dorit să-i spună acum, dincolo de moarte...

Unchiul Costi se oprise în faţa unui mic local înfundat în întunericul camuflajului:

— Vrei să intrăm?

Intrară.

Trecură printre mese cu oameni care-şi întorceau capetele să-i urmărească. Sabina le simţi privirile şi se aşeză la prima masă din colţ. O masă cu fotolii largi de paie, în care te înfundai pe perne de creton colorat. Fiecare masă avea un vas cu flori. O lumină discretă cădea oblic. Şi Sabina îşi dădu seama că amândoi erau în doliu.

Chelnerul le aduse lista şi se postase liniştit alături, aşteptând.

Se hotărâră pentru nişte aperitive.

Cei de la mesele vecine continuau să-i privească: un domn cărunt şi frumos, cu o fetiţă urâtă, îşi spuse Sabina.

În lumina aceea difuză, printre flori, Sabina văzu deodată cât de frumos era unchiul Costi: aşa, fin, cu faţa mereu fremătândă, ca o apă, cu tâmplele lui albe. În seara aceea – poate şi hainele negre îl prindeau deosebit de bine – părea nespus de frumos. Cu ceva aerian, de dincolo de lume... Ar fi vrut să i-o spună. Şi nu ştia cum.

Unchiul Costi se înfundase în fotoliu şi-şi scoase ţigaretul de sidef.

— Nu vrei o ţigară, Sabina?

— Nu, mulţumesc, unchiule.

— Eşti foarte palidă. O să-ţi facă bine. Ia una. Sunt ţigări de damă.

îi întinse tabachera.

— Nu ştiu să fumez, unchiule Costi.

— Bine, lasă. Nu e cine ştie ce filosofie! Până la urmă tot ai să fumezi! Ţigara e o prietenă.

Îşi aprinse una şi rămase tăcut.

Chelnerul le aduse aperitivele. Stăteau cu ele înainte, fără să le atingă.

Sabina nu se sătura să-l privească. Eleganţa lui firească, tresărirea aceea a obrazului, ca o într-una vibrare... Începea să-i simtă contururile delicate, feminine aproape, în palme, nevoia de-a le modela în degete, ca pe flori, ca pe frunze.

— Unchiule Costi, n-ai vrea să-ţi fac portretul?

Păru că se deşteaptă dintr-o altă lume. O privi mirat. Îngăimă:

— Portretul?

Sabina îşi aminti că îi pusese condiţia să nu vorbească şi tăcu înroşindu-se.

După un timp, fără s-o privească, o întrebă ca din întâmplare:

— Cum a primit Anca vestea morţii?

Sabina se gândea încă la portret. Dădu uşor din umeri:

— Când am venit de la şcoală, le-am găsit pe mama şi pe Steluţa în salon. Aflaseră. Pe mine m-a luat Steluţa...

El o întrerupse, privind-o fix prin fumul de ţigară:

— Dar Anca n-a spus nimic?

Sabina îşi strânse buzele:

— Nimic. Mama n-a spus chiar nimic. Steluţa însă...

Şi el din nou, stingându-şi ţigara:

— Dar cum arăta?

Sabina îl privi abia acum mai atent. Ca şi cum ceva insista să-şi facă loc acolo, între ei:

— Mama stătea nemişcată. Nici nu s-a uitat la mine.

Ridicase glasul. Se foi.

Dar el n-o mai întrebă nimic. Îşi făcu de lucru tăind mărunt o felie de şuncă.

Acel ceva care se cuibărise între ei însă creştea. Şi Sabina nu ştia ce era, dar îi reveniră în minte, fără nicio ordine sau legătură aparentă, vizitele mamei, cu ea, la unchiul Costi, când el le servea bomboane şi *liqueur* şi mama începea să se certe cu el, nu ştia niciodată de ce, şi-apoi plecau furtunos, dintr-odată, iar când ajungeau în stradă, ea-l simţea totdeauna la fereastră, urmărindu-le cum se depărtează...

Unchiul Costi o întrebă aşa, ca-ntr-o doară:

— Ai ţinut mult la el?

Sabina se-ncruntă:

— La cine?

— La tata, bine-nţeles!

Sabina îşi reveni, uluită. Cum să-i răspundă? Cum să-i spună tot ce-o lega de tata?

Şi unchiul Costi rosti ca pentru el:

— A fost un om bun.

Vorbise ca şi cum şi-ar fi încheiat nişte gânduri ale lui. Ca şi cum nici nu aştepta vreun răspuns.

Şi Sabina îşi întinse bărbia, privindu-l dintr-odată intens:

— L-ai cunoscut bine?

Taina tatii! Taina surâsului lui trist dinainte de-a pleca să întâlnească moartea...

— Nu, dădu unchiul Costi evaziv din cap. Doar aşaa...

Taina *era*. Era acolo. Dar între ei nu existau cuvinte s-o poată rosti. Se priveau. Nu puteau vorbi.

„Ce ştii despre părinţii mei? De fiecare?" ar fi vrut să strige Sabina. Dar n-ar fi făcut nimic cu asta. Trebuiau alte cuvinte, altceva, să-i apropie, să-i dea lui o încredere, o nevoie de-a spune... Dar ce?

Şi nu mai spuseră nimic, toată seara.

Când se ridicară şi plecară, afară se întunecase de tot. Bătea şi un vânt rece.

Iar el o luă din nou la braţ, mai apropiat, mai patern ca-nainte. Conducând-o „acasă”.

Dansul

Statuile sunt zei... Ba chiar zei care gândesc prin forţa marmurei şi în ciuda legendelor zănatice.

Alain

Ora de închidere a expoziţiei.

Ghidul întoarse înspre stradă tăbliţa cu „închis”, apoi o privi pe Simona. Rămăsese numai ea.

— Mai staţi?

— Da, murmură ea.

— Atunci vă rog să luaţi cheia.

— Bine.

Ghidul se mai foi un timp încoace şi încolo, în cele din urmă îi spuse „bună seara” şi ieşi.

Rămase singură printre statuile lui Oscar. Pentru prima oară, astfel, singură numai cu ele. Statuile, nemişcate, pe socluri, nici n-o vedeau, cu pupilele lor larg desfăcute dincolo de timp.

Şi-n liniştea care se lăsa mereu mai densă peste zgomotul străzii estompat tot mai mult, tot mai departe, undeva dincolo de geamurile mari şi de uşa iremediabil „închisă”, ea se ridică în picioare şi se apropie de ele.

În atelier – hărmălaie de haine, cărţi, hârţoage azvârlite vraişte, şi obiecte de tot felul – în atelier nu putea face asta. De altfel ele nici nu erau acolo pe de-a-ntregul: ci doar blocuri de piatră, de marmură, neîncepute sau de-abia începute sau părăsite de mult. Cum râvnise să se găsească odată aşa, cu toate statuile lui dinainte – statuile lui terminate – numai ea şi cu ele! Iar ele, întocmai aşa: pe socluri, în sala largă, singure, în liniştea imensă şi lumina lămpilor mari.

Trecu printre ele, uşor, fără zgomot, pitulându-se parcă şi încercând să le surprindă.

Iar ele creşteau dinaintea ei, se înălţau într-o lume anume care le aparţinea, în acea lume a lor care le aparţinea. Se înjghebau, se adunau, simplu: *deveneau* – în liniştea, în golul imens din jur.

Apoi, tot privindu-le tăcută, neobservată, să le simtă: răsufletul. Un răsuflet al lor, de coloşi. Coloşi de piatră, de marmură, de bronz, de lemn, coloşi chiar în forme miniaturale...

Şi mai pe urmă: dansul.

Căci dansau.

Chiar când nu erau decât două bârne sau un simplu arc întins către spaţii: dansau. Un acelaşi dans care le înfrăţea, un dans tumultuos, tot mai tumultuos cu cât le privea, izvorând din însăşi încremenirea care păruse la început.

Dar dansul acesta o chema, fără să vrea, ca-nvăluirea unui vârtej. Mai întâi îi ştergea cumva zâmbetul de pe faţă, cochetăria unei zile întregi petrecută printre oameni. Apoi îi netezea orice gest, gesturile ei când frânte, când şerpuitoare... Îi stingea orice freamăt, din braţe, din obraji.

Ştiuse dintotdeauna că statuile trăiau. Căutase, vroise să le afle această trăire, care acum se cuibărea în ea, dansând se cuibărea, acoperind-o, strivind-o. Da, strivind-o. Călcau peste ea fără s-o vadă, cu pupilele lor desfăcute dincolo de timp.

Ca într-un strigăt alergă să se adăpostească la un anume bust, bustul ei, lucrat zile şi nopţi în şir în marmură cu nervuri sidefii. Se aciui lângă postamentul lui. Şi se privi îndelung: părul adunat pe ceafă alungindu-i şi trăgându-i contururile într-o tensiune de nedefinit, părul ei veşnic răvăşit, domolit aici, prinzându-i toată fiinţa, tot freamătul în lungirea aceasta care o proiecta dincolo de spaţii...

...cât sunt de eu! să şoptească...

...şi apoi, din ce în ce mai mult, cu cât se privea mai intens, să simtă cum şi acesta lucra asupra ei aceeaşi vrajă. Aceeaşi vrajă de neîmpotrivit.

Nu-şi mai putea lua ochii acum de la bust şi el creştea dinaintea ei, imens, covârşitor. De-o forţă care-i ştergea din trup, ca pe nimicuri, din trupul ei cel viu, cel adevărat, ca pe mărunţişuri de prisos: culorile mai întâi, apoi vorbele, apoi orice gest: al mâinilor, al pleoapelor, al buzelor... trăgând-o către o încremenire, o încremenire a lor, în care, departe, undeva, răzbătea pulsaţia aceluiaşi ritm larg şi cumplit.

Bustul se depărta de ea şi o cuprindea. O sorbea. O preschimba.

— Nu-s eu! urlă.

Urletul sfâşie vraja.

Se lăsă liniştea de la început. Statuile încremeniră.

Simona privi în jur, străină, ca de pe o altă planetă.

Şi ca un fur apoi, pe vârfuri, se furişă în stradă.

Afară începuse să plouă mărunt.

Nu eşti cumva Mona?

De-aproape un sfert de ceas fetiţa aceea se tot uita la ea.
— Ce te tot uiţi? o întrebă deodată.
Şi-atunci ea se apropie:
— Nu eşti cumva Mona?
Un scurt timp se priviră în ochi.
— Şi tu, nu cumva Sanda?
— Ba da.
Aveau aceeaşi talie. Sau aproape. Dar Sanda părea mai înaltă, fără-ndoială fiindcă purta pantaloni.
— Iată-te dar, oftă Mona.
— N-am avut încotro.
— Ştiu.
— N-ai fi vrut, nu?
— Nu.
— Nici eu.
Şi fiindcă tot era banca, se aşezară. Sanda o întrebă apoi:
— Câţi ani ai?
— Unsprezece.
— Împliniţi?
— Da.
— Ca mine.
— Da, ca tine. Ştiam.
— E nostim.
— Da, e nostim.
Şi tăcură. Apoi Mona:
— Îţi place muzica?
— Ce muzică? Uşoară?
— Nuu... cealaltă. Eu o iubesc mai mult ca orice.
— I-auzi!! Şi Sanda o privi amuzată: Eu nu pot s-o sufăr. Te pomeneşti că şi cânţi la ceva.
— La vioară.
— Ei, drăcie! Toată vremea?
— Nu chiar.
— M-ai speriat! Eu, una, prefer sportul. Schiezi?
— Nu.
— De-abia învăţ. Dar e grozav! Să-nveţi şi tu!
Şi iar tăcură. Pentru scurt timp. Căci Sanda întrebă:
— Era bine, singură numai cu maică-ta?

— Da... era!

— Şi eu mă-nţelegeam grozav cu tata! Dar acum... cu toţii la un loc... Şi schiţă un gest de dispreţ din umeri.

— Pentru tine e mai simplu, observă liniştit Mona. Tu mai ai un frate.

— Anton? Ce să spun, chiar că-i un frate! Şi o cuprinse râsul.

Dar Mona, încet:

— Crezi că acum are să-mi fie şi mie frate?

— Anton?! Sanda se apucă să râdă din plin, scuturându-şi părul scurt. Habar n-am. El stă cu mama. Dar chiar vrei?

— Să am un frate?

— Să-l ai pe Anton de frate. Nu e deloc frumos, să ştii! Şi-i cam într-o ureche. Ca şi mine, de altfel. Dar eu altcum.

— Să-ntrebăm ce o să-mi fie mie.

— N-ai decât. Întreabă. Mie mi-e tot una.

— Poate că nici n-am să-l văd.

— Pe Anton? Ţi-ai găsit! N-ai să mai poţi să scapi de el! Afară doar dacă maică-ta n-o să se opună.

— De ce să se opună?

— Poţi să ştii! Aşa! Ce poţi să ştii!

Şi iar tăcură. Şi din nou Mona:

— Mama ta ce o să-mi fie mie?

— Habar n-am!

— Dar mama mea are să fie acum şi a ta, nu-i aşa?

— A ta să fie a mea?! Nu se poate! Doar am o mamă!

— Aşa mi-a spus: că tatăl tău are să fie şi al meu. Cum eu nu am tată, vezi, pentru mine e mai simplu...

— Tatăl meu să fie şi al tău?! Aşa ţi-a spus?

— Da.

— Cine ţi-a spus? Maică-ta?

— Sigur.

Sanda zvâcni mânioasă:

— Pe naiba. Nu vreau.

Dar Mona rămase liniştită, cu mâinile adunate în poală:

— Cred că n-ai încotro.

Şi tăcură din nou, mai încordat şi mai îndelung. Apoi Sanda, agitată:

— Şi o să stăm în aceeaşi cameră?

— Se pare.

— Unde? Aici, la voi?

— Nu. Într-altă casă. Una nouă.

— Mie nu-mi spun niciodată nimic.

— De ce?
— Nu ştiu. Totdeauna sunt prea mică! De ţi-e şi silă!
Şi după un timp, Mona:
— Crezi c-o să ne-nţelegem?
— De unde să ştiu!
— Ei însă se-nţeleg, nu-i aşa? – mama mea şi cu tatăl tău!
— Aşa se pare!
— Va trebui să ne-nţelegem şi noi, nu? O să fim surori!
— Vom vedea.
— Vom încerca, barem?
— Încerca?
— Nu?
— Dacă ne-nţelegem, ne-nţelegem, dacă nu, nu. Vom vedea.
— Viaţa-i ciudată. Nu găseşti?
— Şi încă cum!

Pietroiul de kilometraj Anastase

Un pietroi de kilometraj stătea la marginea unei şosele şi sub scufia lui de vopsea roşie avea însemnat 5 km. Pe dinainte îi treceau val-vârtej fel de fel de automobile, iar el se uita cu mare atenţie la ele să le vadă când se ciocnesc şi când sar dincolo de drum şi pe copaci.

Într-o dimineaţă, de-a lungul şoselei veni către el o fetiţă cu păr atât de scurt că de departe nici nu ştiai dacă era băieţel sau fetiţă. I se opri dinainte şi-l întrebă:

— Îmi dai voie să mă aşez aici puţin să mă odihnesc?

— Te rog, îi răspunse pietroiul fără să o privească, fiindcă se uita mereu, cu mare atenţie, la automobile.

Fetiţa se aşeză lângă el şi după asta îl întrebă iar, cu oarecare sfială şi oarecum zâmbind:

— Pe tine cum te cheamă?

Abia atunci pietroiul se uită la ea şi îşi zise în sinea lui „ia te uită, e fetiţă!" Şi îi răspunse:

— Mă cheamă pietroiul de kilometraj!

— Dar ăsta nu-i nume, râse ea. Ce, pe mine mă cheamă „fetiţă"? Pe mine mă cheamă Sanda.

Pietroiul se uită mai îndelung la ea şi în cele din urmă îi spuse îndesat:

— Pe mine nu mă cheamă în niciun fel!

— De ce?

— Dar pe tine de ce te cheamă Sanda?

— Fiindcă aşa mi se zice.

— Vezi, făcu atunci pietroiul, pe mine nu mă cheamă în niciun fel, pentru că nu mi se zice.

— Ia te uită! Şi Sanda rămase pe gânduri. Apoi: atunci am să-ţi zic eu într-un fel şi are să te cheme aşa!

Pietroiul stătu să-i cumpănească vorbele:

— E de ajuns să-mi zici tu într-un fel ca să mă şi cheme aşa?

— Dar bineînţeles! Înseamnă că-ţi dau un nume!

După un timp, pietroiul întrebă foarte încet:

— Şi ce nume mi-ai da?

— Să vedem! Nu m-am gândit până acum la una ca asta. Crezi că ţi-ar place numele de Anastase?

— Vai, ce nume frumos!

— Ei, atunci nu mai e nevoie să mă gândesc la altul. N-ai decât să ţi-l iei!

— Cum să fac să-l iau?

— Nu faci nimic. Ţi l-am dat şi gata. De acum să ştii că te cheamă aşa: Anastase!

Pietroiul rămase o clipă tăcut, apoi se porni să râdă cu atâta străşnicie de mai să se salte de la pământ:

— Hei, hei, de-acum înainte, când mi-o mai zice cineva „pietroi de kilometraj", am să râd de el că n-are habar că am un nume, şi încă unul atât de grozav!

— Ce-i drept, deocamdată numai pentru mine ai un nume, ca un fel de taină între noi, observă Sanda. Dar am să spun tuturor taina asta şi atunci n-are să mai fie cine să nu ştie că ai un nume, şi că numele ăsta e Anastase!

— Păi bine, se săltă iar râzând pietroiul, de-i aşa, într-o zi oricine va trece pe-aici, are să-mi spună: Anastase! sau: Măi, Anastase! Sau: Anastase, pietroiule! Sau chiar: Anastase, băiete!

— Desigur.

— Merită să trăieşti ca să auzi una ca asta! Ce zici?

Şi de multă bucurie, pietroiul îşi ridică scufia de vopsea roşie de pe cap şi şi-o aşeză la loc, ceea ce niciunul dintre automobilele care treceau val-vârtej pe şosea nu observă. Apoi adăugă iar, cu teamă:

— Dar atunci, n-ar trebui oare să fiu puţin mai altfel?

— Cum adică?

— Poate c-ar trebui să-mi pun scufia mai într-o parte sau să-mi însemn kilometrii cu litere mai groase, sau chiar într-o altă scriere, sau să mă salt ceva de la pământ, să se ştie că eu sunt Anastase.

— Nu cred c-ar fi potrivit să faci nimic din toate astea, spuse Sanda. Sub scufia ta de vopsea roşie nu sunt însemnaţi: 5 km? Doar alţi pietroi au alt număr de kilometri!

— Aşa-i, recunoscu aproape cu părere de rău pietroiul.

Şi multe automobile mai trecură, nu se ştie câte, prin faţa lor, până când pietroiul adăugă:

— Nu crezi că e foarte plictisitor că suntem toţi atât de asemănători? N-ar fi cu mult mai interesant ca fiecare pietroi să arate altfel? Unul cu acoperiş ţuguiat, altul în formă de pagodă, altul în formă de ciupercă, altul cu desene în culori...

— Te pomeneşti că ai vrea chiar ca fiecare să aibă şi câte-un nume!

— Aşa ar trebui, aproape strigă pietroiul. Şi apoi, privind-o oarecum pieziş: Nu care cumva le-ai şi dat tuturor câte-un nume şi numai eu rămăsesem fără?

— Te-ar amărî să afli una ca asta? zâmbi Sanda. Şi cum el nu-i răspunse, adăugă repede: N-am mai dat niciun nume, nimănui. Mi-a venit acum,

pentru că tu n-aveai! Dar stau să mă gândesc că într-adevăr poate c-ar trebui să le dau la toţi. Ei de ce să n-aibă?

— Ai chiar aşa de multe nume?

— Destule! Şi când le termin, pot să mai născocesc. Şi cum pietroiul rămăsese iară tăcut, privind în lungul şoselei, continuă tot ea: dac-o să aveţi fiecare câte un nume, atunci uneori seara, când se mai răresc automobilele pe şosea, vei putea spune vântului să ducă pietroiului pe care sunt însemnaţi 4 km sau celui cu 6 km sau chiar mai departe, chemarea ta: Măi, Tudore! Sau: Măi, Vasile! Sau: Măi, Paraschive! Şi să staţi de vorbă. Ce spui?

— Ar fi grozav, nimic de zis! încuviinţă pietroiul. Şi după puţin, încât: Dar, poate nu-i nevoie să le dai *tu* numele la fiecare. Poate că are să li se întâmple şi lor într-o zi ceva deosebit, altceva, şi au să capete şi ei un nume...

— Dar bine-nţeles că n-am să stau să caut acum nume pentru toţi pietroii de kilometraj! râse Sanda. Am vrut numai să te necăjesc. Lângă tine m-am odihnit şi ăsta-i darul meu!

Şi sări în picioare:

— Uite că nu mai sunt obosită. Plec! Rămâi cu bine, Anastase!

Şi coborî în drum.

— Ai să mai treci pe-aici? o-ntrebă el.

— Bine-nţeles! De câte ori mi se va face dor de-o conversaţie atât de interesantă.

— Am să te-aştept, murmură el, urmărind-o cum se pierde printre automobilele de pe şosea.

Zăludul trol bondoc

Omagiu lui Oscar Wilde

În oraşul acela nordic, noaptea străzile-s inundate de lumini colorate, zvăpăiate, stridente – aleargă şerpuitor sau sincopat, apar şi dispar, sclipesc şi apoi se azvârlă, oglindindu-se prelung, în ape. Noaptea forfota de abia începe: *o altă* forfotă. Cinematografe şi localuri înghit şi revarsă pe străzi puzderie de femei şi bărbaţi eleganţi, gălăgioşi, iar maşinile aleargă bezmetic, ca bolizii, pe asfalturi. Şi doar corăbiile mari, albe, ancorate pe ţărmurile care străbat tot oraşul, se leagănă tăcute, privind la mişunarea cu care s-au obişnuit de mult, iar când şi când şuşotind în taină cu păsările mari şi tot pe-atât de albe, de pe ape.

În noaptea aceea nimeni nu lua în seamă gerul straşnic ce se lăsase încă din zori şi care se înteţise cu întunericul, dând caselor mari, greoaie, şi cheiurilor şi tuturor arterelor bătrânului, zgomotosului oraş, o strălucire neobişnuită, mată. Până şi luminile jucăuşe ale reclamelor, până şi stelele-ncremenite deasupra, pe cer căpătaseră o sclipire tainică. Iar zgomotele-şi pierduseră tumultul obişnuit şi se spărgeau în cioburi de cum ieşeau de pe buze şi din ferestre şi de după uşi... Şi paşii se făceau mai mărunţi, mai repezi. Şi-un abur se ridica din orice mişcare sau răsuflare de om, de casă, de apă, de pământ...

Nimeni nu lua aminte, mai cu seamă, la statuia albastră-verzuie de pe chei, opera unui sculptor blond şi visător, care cu câteva decenii în urmă încremenise acolo un broscoi de zeu tradiţional al mării, un trol bondoc şi pântecos, ţinând lângă el un firicel de nimfă, ca o algă unduită de-a lungul trupului lui, cu capul răzimat de umărul lui.

La ce-ar fi luat aminte la statuia cu care de atâta timp se-obişnuiseră? Niciodată nu se clintise de-acolo unde o aşezaseră pe chei să privească la forfota oraşului şi la corăbiile mari, albe, care veneau, se-opreau, plecau, reveneau...

Nimeni nu stătuse vreodată noaptea, şi mai cu seamă pe geruri cumplite, să se gândească la statui.

Însă în noaptea aceea ceva se întâmpla, neobişnuit: din gheţurile de la nord, din apele fiordurilor depărtate, sosiseră, nechemaţi, câţiva zei marini, uitaţi de oameni: troli şi sirene – făpturi ce nu se desluşeau prin ceaţă. Şi se aşezară la vorbă, tacticos, bătrâneşte, cu statuia de marmură albastră-verzuie:

— Tot mai rămâi aici? o întrebau cu glas nedescâlcit de vânturi şi de ape.

— De ce n-aş rămâne? le răspunse, şoptit, statuia. M-am obişnuit cu oamenii.

— Sunt fiinţe urâcioase, mormăi un bătrân năpădit de alge, ţinând un ciomag noduros în mâinile scorţoase. Nu ştii niciodată la ce să te-aştepţi de la ei. Acum te proslăvesc şi-ţi cântă imnuri, acuma-şi râd de tine şi te batjocoresc!

— Sunt foarte încrezuţi! oftă o sirenă plăpândă.

— Şi când îşi pun ceva în minte, vorbi răstit şi şuierat un trol cu urechi lungi şi păr din ierburi vineţii, nimic nu le mai stă-mpotrivă! Vor să stăpânească toate: şi apa şi cerul!

— Şi au s-o facă, ai să vezi, ţiui-nspăimântată o sirenă bătrână, scorojită, întinzându-şi braţele lungi şi descărnate peste întinderile îngheţate.

— O, mie mi-ar fi teamă să stau într-una printre ei, adăugă încet sirena dintâi, adunându-şi poalele rochiei de frunze moarte, aşa cum sta ghemuită lângă statuie.

— Eu m-am obişnuit! răspunse simplu statuia.

— Şi nu te strânge, nu te doare, marmura asta-n care te-au încarcerat? zbieră atunci un trol vânjos şi noduros ca un copac.

— Marmura asta-mi dă fiinţă, zâmbi cumva statuia. Pe când voi nici nu existaţi!

— Cum asta?! Ce vorbeşti! strigară atunci trolii şi sirenele, care mai de care, zbuciumându-şi deodată trupurile de ceaţă-n jurul statuii neclintite.

— Străinii şi chiar cei de-aici se opresc să mă privească. Chiar şi copiii se uită cu ochi mari la mine! Şi păsările îmi vorbesc...

— Nu înţelegi, tună atunci din nou şi mai bolovănos trolul bătrân, lovind cu ciomagul în chei, nu înţelegi că pentru toţi eşti doar lucrarea unui sculptor cu care se mândresc? Atâta tot. Tu nu ai fiinţă! Nu mai ai de mult!

— Se poate! zâmbi din nou, ciudat şi liniştit, statuia. Uiţi, însă, că totuşi *sunt!* Vezi, asta e: sunt! Şi dacă vrei să ştii, le port de grijă: oraşului acesta, cu toate casele şi străzile şi cheiurile şi corăbiile lui. Iar ei o ştiu cumva, fără s-o spună, o ştiu...

— Te amăgeşti! zbierară încâlcit trolii şi sirenele – şi unii chiar, se pare, şoptiră ceva care aducea cu vorba de „nebun”... sau poate doar „zălud”.

— Nu! E adevărat! vorbi din nou, cu greu, statuia. O citesc zi de zi în ochii lor, pe feţele lor, chiar când nu trec pe lângă mine, când umblă departe, pe poduri, pe străzi. Ceva adânc ne leagă, ce nu pricep nici eu, nici ei, dar o ştim foarte bine... Întrebaţi-o şi pe nimfa mea.

Şi fără să-şi ridice capul de pe umărul lui, firava nimfă şopti:

— Nu am să uit niciodată perechea aceea care-a trecut pe-aci într-o dimineaţă. Se ţineau de mână... nu erau nici prea tineri, nici prea bătrâni...

— Ei, de la o nimfă ce să te-aştepţi! o-acoperiră pe loc trolii.

— Voi nu puteţi pricepe, oftă statuia. Şi-apoi strângându-şi lângă sine nimfa, mai aspru: De ce nu-mi ascultaţi nimfa? Noi ne-am obişnuit să prindem câte ceva din lumea asta zurbagie, preocupată...

— N-aţi prins prea mult? N-aţi vrea cumva să fiţi ca ei? râseră răi, cu viclenie, trolii şi sirenele.

— Nu. Asta nu!

— De ce?

Şi-acum se-opriră toţi s-asculte.

— O milă şi o spaimă ne leagă de ursita lor! Se trec prea repede şi prea uşor. Şi lucrurile-eterne le sunt atât de greu de-ajuns...

— Dar nu mai sunteţi, văd, nici zei! vorbi-ndesat şi răutăcios bătrânul.

— Nu, nu mai suntem zei ca altădată, recunoscu statuia. Sculptorul acela blond şi-a pus în marmura asta ceva din fiinţa lui...

— Aşa se face că-i pricepeţi!

— Nu pe de-a-ntregul!

— Dar nici nu vă simţiţi străini!

— Suntem doi într-o aceeaşi statuie! observă statuia.

— Şi ce-i cu asta?

— Ce ne desparte de ei, o ducem amândoi, împreună!

Zeii foiau în jur acum, mai amarnic decât oricând: doar umbre, doar aburi. Şi nimeni nu le-ar fi putut desprinde, prin viscolul iscat sub cerul îngheţat, dansul în care-şi răsuceau trupurile fumuiag.

Într-un târziu, bătrânul îşi trecu palma aspră prin pletele-ncâlcite şi vorbi iar cu glas de şuier:

— Cu oamenii am sfârşit orice târg! Trebuie să alegi! Căci noi plecăm afund...

Dar numai viscolul răspunse bătrânului trol.

Trolii se-nvălmăşeau acum în jurul statuii de pe chei. Şi nicio ameninţare nu desluşea statuia în zvârcolirea lor.

Iar oamenii erau departe: printre lumini, eleganţi, zgomotoşi, fără să ia aminte la statuia lor pe care o ştiau neclintită acolo, pe chei.

Întârzia să răspundă statuia.

Şi doar nimfa subţiratică şi unduioasă se-nfioră ciudat şi şuşoti:

— Să nu vă mâniaţi pe noi...

Acoperind-o însă, bătrânul trol tună nerăbdător:

— Alege!

Statuia-ntârzia mereu să răspundă.

Şi ce cumplit ger! Copacii pârâiau departe, în pădurile de dincolo de oraş. Oamenii-n blănuri tremurau. Şi-un abur se ridica de peste tot, vălmăşit de

viscol: de pe buze, din case, din ape, din pământuri... Un ger atât de amarnic, încât în noaptea aceea, o noapte neobişnuită, sparse pe chei statuia zeului ce îşi ţinea pe umăr mica lui nimfă. O sparse în multe bucăţi, ce se răvăşiră pe ţărm.

Nimeni nu se-ndoi că gerul fusese cel care spărsese statuia, când a doua zi în zori – zori blânzi ce revărsau fulgi mari de nea peste oraş – găsiră prin omăt cioburile de marmură.

— Statuia noastră! strigau toţi cu larmă. Cum vom putea s-o ridicăm la loc?

Şi veneau cu duiumul s-o vadă, să vadă ce-a rămas... Şi strânseră cioburile, le aruncară...

Şi-o zi întreagă, poate-o săptămână, poate mai mult, oraşul se simţi mai singur, de parcă l-ar fi părăsit un bunic bun sau poate-o rădăcină.

Apoi, peste mai multă vreme, cum locu-acela, nu se ştie de ce, parcă-i durea, sau oricum, într-un fel, îi stingherea, ridicară o altă statuie, tot de marmură, a unui alt artist, la fel de blond şi visător. Era însă o statuie despre care nimeni n-ar fi putut să spună anume ce-ar fi fost: o aripă, sau poate o velă de corabie, sau fluturare de stindard... ceva care se potrivea cu-ntinderea de ape şi se-nălţa deasupra caselor greoaie, atât de luminate noaptea. Se înălţa ca o chemare.

Paşi în zăpadă

Copaci înţesaţi de promoroacă. Ramuri de cristal.

Pe bancă Adrian, înfundat în palton, în căciulă.

De când stătea aşa acolo? Nu mai ştia.

Fulgii cădeau peste el ca peste toate. Şi devenise şi el ca toate: de cristal. Un cristal prin care viaţa i se perinda pe dinainte cu o ciudată, dureroasă transparenţă – viaţa? Se putea numi aşa?

Mai curând copilăria. Copilărie, da, avusese. Şi poate chiar i se putea spune aşa: „copilărie". Cu toate că se scursese în aceeaşi casă de totdeauna: cu perdelele ei lungi de dantelă, dantele pe masă, pe bufet, pe pat... dantelele croşetate de bunica peste tot: şi-n baie şi la bucătărie... Şi peste ele, printre ele, într-una, fâşâit de fuste – ce fuste fâşâitoare aveau! – mama, bunica, tuşa, apoi sora lui mai mică... ce glasuri fâşâitoare – când repezite, când domoale! – „stai drept", „nu te mai bâţâi", „ţi-ai făcut lecţiile? pierzi vremea?", „vorbeşte frumos!"... Şi-acel miros continuu în toate, în mobilă, în pereţi, de dulceţuri... de zaharicale...

Dar în copilărie fugea! Fugea pe străzi, pe dealuri. Brambura. Să scape, să picteze. Tot una: să scape şi să picteze! Adică de fapt: *să fie*. Simplu.

Şi oamenii erau altfel pe dealuri, pe străzi... şi tata, pe care atât de rar, de pierdut, ca-n ceaţă, şi-l amintea... Ca şi cum toţi scăpau. Şi existau.

Iar el picta. Şi visa: să plece... să picteze!

Aşa crescuse! Visând să plece departe, să-şi spele dantelele, dulceţurile din trup... şi glasurile-acelea, când repezite, când domoale... să picteze!

Aşa crescuse.

Şi-aşa-l găsise războiul. Şi-l luase frontul. Ca şi pe tatăl lui. Şi tatăl lui murise. Şi el se întorsese în casa în care femeile i se prinseră de mâini, reclamându-l ca pe singurul reazăm rămas al lumii lor... al lumii lor...

Aşa-ncepuse abdicarea. Nu dintr-odată totuşi. Pe-ncetul.

Cenuşiile ore de birou printre desene încadrate, schilodite de măsurători, de stasuri... printre oameni preocupaţi doar de sport şi de bârfe... iar acasă... o, nu, nu, să nu-şi mai amintească acelaşi ACASĂ! Zi de zi... zi de zi...

În jurul lui tineri îşi desfăceau aripi, visau, se luptau. Nu el.

Mai lua uneori penelul. Da, la început îl mai lua. Duminica. Dar tot mai ostenit, mai fără vlagă. Pe urmă l-a vândut. Da, pe bani. Ca şi şevaletul.

Îşi aminteşte când a venit să-l vadă colegul de liceu care se făcuse geolog şi colinda ţara beat de munca ce-şi alesese, de comunicări, descoperiri. Aproape l-a gonit. Da, mai că nu l-a dat afară. I-a şters adresa din carnet să nu se trezească într-o zi că-i scrie, că se duce la el.

Cum, cum de s-au putut toate astea? Cum de n-a înnebunit?

Ba dimpotrivă, dimpotrivă: un ultim gest al abdicării lui totale – căsătoria. Cu o prietenă a surorii lui, adusă de aceasta, îndrăgită numaidecât de-ntregul set de femeiuşte „de-acasă", ca fiind cea mai desăvârşită completare a lui.

Ani după ani... Bunica a murit, sora a plecat. Au rămas lângă el: mama, tuşa, soţia, trinitate perfectă a lumii lui dintotdeauna; univers de dulceţuri şi dantele.

I s-a aşternut pe trup ca un praf lipicios confortul liniştit, posac, otova. Creierul i s-a mucegăit. Degetele i s-au anchilozat pe rigle. Şi a uitat de mult să mai picteze.

Cum de-ndurase? Nici măcar nu se poate spune că îndurase. Nimic nu îndurase. Se lăsase doar să alunece... fără un strigăt, fără un gest de-a ieşi, fără să caute o soluţie. SĂ SCAPE! Şi să picteze! Tot una: să scape şi să picteze! Adică de fapt: *să fie*. Simplu.

Căci nu existase. Ani şi ani şi ani, simplu: n-a fost.

Până când... în prag de seară şi-ntuneric... o după-amiază întreagă să stea să privească la o fărâmă de om, o copilă povestindu-şi frământarea de a crea, îndârjita căutare de a se găsi în alţii, în tot, şi de-a se exprima. Gesturile-i fremătătoare, felul cum îşi azvârlea uneori părul pe spate, flacăra aceea când şi când în ochi...

Şi toată viaţa lui dintr-odată, întreaga lui viaţă, atât de lungă, de inutilă... chircindu-i-se, strâmbându-i-se, ca o scoarţă.

Izbucni de pe bancă. Se scutură de omătul care îl acoperise.

Pentru ce? Pentru ce apăruse? Ce putea, *ce mai putea acum* să facă? – decât să o iubească cu toată acea forţă a unei întregi copilării de visuri trădate?

Apucase sfios penelul uitat. Şi după secole intrase în expoziţii. Încercarea de-a vorbi, acum, mai putea oare să fie altceva decât o bâiguială caraghioasă, cumplit de caraghioasă?

Făcu câţiva paşi şi se opri.

Ea cum de-l iubea? Fără să ştie nimic despre el, cum de-l iubea?

De nu l-ar fi iubit, s-ar fi lăsat din nou în mâlul lui, mai afund ca oricând, să uite, să uite...

Dar ea exista! Îl iubea! Şi dragostea ei îl reclama, ca pe timpuri visul de a picta. Şi el se îndrepta către ea ca într-un miraj.

Nu mai putea îndura în niciun fel lumea lui cenuşie şi dulceagă. Depărtarea de ea îl sufoca. Totul, de fapt, totul îi făcea rău; totul îl durea.

Ce putea, ce mai putea face acum cu-această dragoste nepotrivită?

Barem ea, cea tânără, cea puternică, cea neschingiuită, ea va putea strânge de-atâta flacără, pentru paleta ei, tonuri noi, mai adânci, mai umane? Ce umilinţă să se-ntrebe asta! Şi totuşi de-ar fi sigur că măcar atât...

Iat-o.

Printre copacii albi se desprindea în goană. Paşii-i zburau pe zăpadă ca într-un dans şi întorcându-şi capul în toate părţile spre a-l căuta, ochii, bineînţeles, îi străluceau. El nu era pentru ea acum decât, simplu: dragostea. La fel de minunată şi totală ca toată munca ei. Şi nu ştia, nu ştia încă să desluşească în acest cuvânt mai mult chiar decât greul: suferinţa.

Se lăsă din nou pe bancă. În umbră.

Nu-l văzuse. Se putea uita la ea cum se desprindea printre copacii albi, tot mai aproape, în goană. În goană venind către el, fără să-l vadă, aşa cum îi fusese toată viaţa. Şi el nu ştiuse, nu, nu ştiuse că de fapt toată viaţa lui a fost un fel de-a încerca să se ascundă, să uite că ea exista pe lume, că într-o zi tot avea să alerge spre el.

Când ajunse în faţa lui şi îl văzu, se opri uimită, cu răsuflarea întretăiată de goană.

— Eşti aici? întrebă cu teamă, parcă nevenindu-i să creadă.

— Aici, murmură el printre fulgii de zăpadă căzând uniform, cuminţi, în jurul lor.

— M-ai văzut de mult! constată ea. De ce stai aşa, nemişcat? De ce nu mi-ai ieşit în cale? Credeam că fiindcă am întârziat, ai plecat!

— După cum vezi, murmură el privind-o dureros, n-am plecat, deşi ai întârziat. Dar te înşeli, nu te-am aşteptat. Adică, nu te-am mai aşteptat. Nu credeam că vei mai veni. Simplu, stăteam. Banca asta m-a ţintuit locului, banca pe care poate te aşteptasem la început. De aceea nu m-am ridicat să te primesc! Te priveam apropiindu-te şi mi se părea ireal că vii şi acum mi se pare ireal că eşti dinaintea mea şi mi-e teamă să mă ridic să nu te destrami. Poate sunt bolnav şi visez!

— Vrei să vin lângă tine pe bancă? întrebă ea, cu sfială din pricina cuvintelor lui ciudate.

— Nu! aproape că strigă el. Şi dintr-odată se ridică în picioare, scuturându-se: nu lângă mine pe bancă! Eu vin cu tine! Eu mă ridic şi vin cu tine în lumea aceasta albă de promoroacă, de cristal, în lumea asta care-ţi aparţine!

— Ce tot spui! zâmbi ea, apucându-i mâinile şi ducându-i-le la obraz. Lumea mea nu e de promoroacă; e o lume de frământare. O lume arzândă. O lume de vară...

— De primăvară.

— De primăvară, dacă vrei!

— Atunci, lumea mea e de promoroacă.

— Nici a ta! Şi râse. Râsul ei se sparse printre trunchiurile nemişcate ca un clinchet. Altfel cum te-aş iubi?

Mergeau acum tăcuţi de-a lungul aleii înzăpezite. Alături. Niciun alt pas nu-şi lăsase urma înaintea lor. Îşi înfundau picioarele în zăpada de spumă.

El o cuprinse de umeri, fără să-i mai spună nimic. Prin paltoanele groase care nu reuşeau să-i despartă, îi simţea într-adevăr arzânda făptură, întinsă arc către viaţă.

„Altfel cum te-aş iubi...!" cuvinte, fără ca ea să ştie, cât de crude!

Îi luă capul în palme, îi scoase căciuliţa, părul ei se revărsă peste palton în toate părţile.

— Să nu pleci! îi şopti. Orice-ar fi, să nu pleci! Rămâi cu mine! Până la capăt! Auzi? Până la capăt!

Ea îşi prinse braţele în jurul gâtului lui şi i se strânse la piept:

— Nu ştiu ce spui! şi râdea. Ce capăt? Nu văd niciun capăt...

Nu-şi amintea să mai fi plâns vreodată de când fusese un copilandru. Lacrimile lui stranii se învălmăşiră însă cu fulgii albi pe obrajii ei, fără ca ea să le poată pricepe.

O ridică în braţe. Era puternic. Şi porni cu ea în braţe, mai departe, prin iarna de cristal din jur. Fiecare pas era un pas spre primăvară. Dar el va mai avea forţa să primească primăvara care venea către el?

Beţie de flori

În dimineaţa aceea se porniseră atât de multe flori să se aştearnă pe caldarâmuri, flori de salcâmi, de tei, de iasomie, că nimeni nu putea-nţelege de unde tot veneau. Poate că cerul însuşi revărsa flori. Pomii singuri nu mai ajungeau. Străzile nu le mai puteau cuprinde.

Pătrundeau prin porţile caselor, pe ferestre. Cuprindeau tot oraşul. Pretutindeni era beţie de mireasmă de flori pe care nu mai pridideau să le strângă, să le care, să le ardă, căci într-una, într-una se tot revărsau.

Copiii îşi umpleau ghiozdanele cu flori. Iar oamenii nu mai ajungeau să şi le scuture din păr, de pe umeri, de pe braţe.

Cântau în dimineaţa aceea pe străzi ghitare stinghere şi nimeni nu înţelegea de unde răsăriseră atâţia oameni cu ghitare. Şi florile cădeau într-una şi peste ghitare, şi ele tot cântau mereu.

Iar soarele strălucea ca niciodată. Şi toate străluceau: şi străzile, şi casele şi statuile din pieţe şi podurile de peste râu mai cu seamă... şi se prindea de ochi, de buze strălucirea asta de peste tot, şi feţele toate străluceau.

Iar către amiază, acolo sus, pe o casă înaltă, nu mai ştiu ce era, un teatru, un hotel, a apărut deodată o pasăre care părea de foc în razele de soare şi a cântat cum niciodată vreo pasăre nu mai cântase. Şi-au amuţit ghitarele. Şi-au ieşit toţi pe străzi sub ploaia de flori şi petale. Şi toate ferestrele s-au deschis larg. Şi toţi care treceau s-au oprit şi au ascultat viersul ei nemaiauzit.

Şi apoi pasărea a plecat.

Dar florile au continuat să cadă. O zi întreagă s-au tot revărsat pe caldarâmuri, până-n seară.

Spre seară s-au oprit.

Şi-atunci o linişte ciudată a cuprins oraşul.

Ghitarele tăceau. Iar oamenii, pe străzi, cu flori încă în păr, pe umeri, pe braţe, stăteau să se privească fără să înţeleagă. Şi strălucirea aceea li se păstra în ochi şi pe buze.

Şi nu-ndrăzneau să intre în case. În casele pline de flori. Căci nu ştiau ce-avea să se mai întâmple.

Însă nimic nu s-a mai întâmplat.

Florile au rămas mormane pe străzi şi în case o noapte întreagă. Se înfundau paşii în flori. Iară mireasma de peste tot răvăşea şi durea.

Şi mult timp după aceea, strălucirea din ochi, de pe buze a dăinuit...

Se opri cu mâna pe rampa scării.

Spusese „nu, mulţumesc, nu e nevoie să mă însoţiţi. Ştiu foarte bine unde e atelierul mecanic”.

Şi iată, toată curtea combinatului deodată dinaintea ei. Cu toate exact pe locurile cum le lăsase. Nu s-ar fi putut răţăci. Dar... aceste clădiri impresionante, cu geamuri uriaşe... fântâna arteziană azvârlindu-şi drept în faţă şuviţa de apă spre cer... muzica în surdină a megafoanelor... de unde răsăriseră?

Se oprise în capul scărilor.

Râdeau de ea aleile subţiri, asfaltate, şiroind printre peluze luminate de steluţele colorate ale florilor. Şi camionetele – colorate şi ele – şi atât de curate, care treceau încoace şi încolo.

Dar...

Prea puternică dintr-odată imaginea acestor locuri *altfel, de altă dată,* printre care prea multe zile şi zile se-nşiruiseră: şinele desperecheate, ridicându-se năuce peste gropi sau încălcindu-se; dărâmăturile, atelierele mici şi murdare, molozul; vagonul răsturnat...

Ca şi cum ar fi revenit şi le-ar fi găsit pe toate, aceleaşi, dar preschimbate de o baghetă vrăjită... ca într-un vis nefiresc... nefiresc câtă vreme cealaltă realitate, a ei, i se cuibărea mai puternică pe dinaintea ochilor decât cea care-i stătea în faţă.

Şi cum păşi spre această curte (imposibilă curte, ireală curte!), îşi zise că toate clădirile şi aleile şi fântâna şi muzica aveau să se sfâşie deodată, să se năruie cumva, să lase printre toate să apară cealaltă realitate, cea vie în mintea ei: molozul, dărâmăturile, şinele desperecheate, atelierele mici...

Iosif.

Concretă dintr-odată fetiţa aceea cu fustă veche prea lungă, prea largă, sărind peste sfărâmături, peste şine, printre cocioabele atelierelor... care fusese ea, care...

Iosif.

De ce şi acest nume printre toate?

Iosif: basca decolorată, pe ceafă, cu şuviţa blondă, o singură şuviţă pe frunte, udă de năduşeală, prăfuită. Cămaşa pestriţă cu mânecile suflecate. Ochii jucându-i în cap cu o urmă de zâmbet, ochii-flacără...

Nu.

Ce aveau toate acestea cu clădirile de acum, cu fântâna, aleile, cu ea însăşi, sobră, căruntă... cum se ştia...?

— Încotro?

Tresări.

Dinaintea ei: acest bărbat înalt, elegant, cărunt... punându-i aceeaşi întrebare, exact aceeaşi întrebare...

— Caut atelierul mecanic.

Şi râse pentru că rostise şi ea exact aceleaşi cuvinte, aceleaşi cuvinte acum fără rost, căci doar ştia unde era atelierul. Şi mai cu seamă pentru că, pentru că... fără noimă!... acest bărbat elegant şi străin era... nu, imposibil!... era, totuşi...

Iosif!

— Vino cu mine!

Rosteau unul câte unul cuvintele de altă dată. Ca în vis mereu. Cuvintele de atunci, de când el îi luase mâna să o ajute să treacă peste mormanele de moloz. Şi ea-şi strângea peste genunchi fusta prea lungă, prea largă, să sară. Şi părul care-i cădea peste faţă şi-l aduna mănunchi şi-l azvârlea pe spate...

Iosif!

Ce sobri, ce eleganţi treceau acum alături pe aleile asfaltate, spre clădirile impunătoare cu geamuri uriaşe, pe lângă fântâna arteziană.

Altă dată ce-i mai vorbea! O descosea de toată viaţa ei. Şi-i povestea...

Ce tăcuţi acum!

Nu.

Trebuia să se trezească.

Să se trezească neapărat.

Şi-ntr-adevăr, în uşa atelierului mecanic o aştepta şeful de atelier şi fu prinsă numaidecât de problemele pentru care venise, măsurători, calcule, dispoziţii, formalităţi...

Dar când ieşi, când ieşi, şi-şi luă rămas bun de la şeful de atelier şi îl felicită şi îi ură succes pe mai departe... şi acesta dispăru înăuntru şi ea rămase iară singură cu toată curtea... în plin soare, primind-o curtea, primind-o din nou, curtea cea veche şi...

— Locuieşti departe?

Bineînţeles că era Iosif. Acest Iosif de acum, elegant, cărunt. Şi bineînţeles că erau exact vorbele de altă dată!

Fără voia ei, îi răspunse:

— Lângă uzină, la mătuşa.

Se aşteptă să-l audă râzând. Aceasta chiar că nu mai avea nicio legătură cu realitatea de acum.

Dar el nu râse. O apucă de braţ, ca odinioară, şi îi şopti ceea ce ştia atât de bine că avea să-i spună:

— Te voi conduce.

Şi tot oraşul o primi acum ca şi combinatul. Şi-şi dădu seama cât se schimbase şi oraşul. Şi că era acelaşi şi era altul. Şi ei treceau pe străzi în luminile aprinse ale felinarelor, sobri şi tăcuţi.

Şi dintr-odată ar fi vrut, nebuneşte-ar fi vrut, s-o afle undeva pe fetiţa de altă dată, s-o scoată dintr-un dulap vechi, dintr-un sertar, dintr-un ungher prăfuit, fetiţa aceea care-l iubise, cu disperare-l iubise, şi el o iubise la fel, să o îmbrace cum ai îmbrăca o rochie, să redevină...

Se întoarse spre el şi-l întrebă într-o doară:

— Mai ai vreo inovaţie *for-mi-da-bi-lă* de arătat directorului?

— Bineînţeles, zâmbi el. Şi apoi se porni vehement: Dar nici gând s-o arăt directorului. Mai am puţin s-o pun la punct şi o duc la cabinetul tehnic. Acolo mă ştiu toţi şi găsesc tot ce-mi trebuie. Dar mai cu seamă cu băieţii din secţii mă ajut cât experimentez. Că d-aia n-am părăsit combinatul. Mă chemaseră la Minister. Cum era să plec? Cum naiba să-mi fac acolo inovaţiile? Aici uneori directorul mai mormăie, din cauza disciplinei – că stăm peste ore – d-aia ziceam că nici gând s-o arăt directorului... dar n-are importanţă! Aici pot lucra. Pricepi? Tot ce-am făcut pân-acum, şi cred c-or fi vreo sută de inovaţii în combinatul ăsta la care am pus un dram de cap... mai că nici nu ştiu până la urmă ce-i al meu şi cât i-al băieţilor...

Îi revenise vechiul entuziasm, acel flux de cuvinte ca un prea plin ce i se revărsa pe braţe. Şi trezi vechiul ei sentiment puternic, pe când îl asculta vorbind, de a-i lua capul în mâini, de-a i-l ţine, la nesfârşit ţine, pe sufletul ei.

Şi un sentiment nou: că se sufocă. Că nu mai poate îndura. Că erau derizorii toate astea, fără realitate şi fără rost, ca o ţesătură destrămată peste care vrei să revii, în dezădărnicie să revii... deşi ştii bine că toate firele-i sunt rupte, rupte de mult.

— Dar vorbeşte-mi şi de tine, aproape strigă el în zgomotul maşinilor care treceau pe lângă ei. Niciodată n-ai vorbit prea mult. Totdeauna a trebuit să-ţi smulg cuvintele cu cleştele...

— Ce să-ţi spun! Lucrez şi eu. Da, lucrez, cum ai văzut. Umblu pe la diferite uzine, combinate, în diferite oraşe, chiar şi prin străinătate... cercetez utilajele de care avem nevoie... Călătoresc mult! Cunosc fel de fel de oameni... Apoi, dintr-odată: Băiatul meu cel mare este şi el inginer, la o uzină de tractoare; iar fata e studentă la litere. Zilele astea se mărită. Mi-e teamă că are să fie o poetă destul de bună şi n-am cum s-o opresc, şi nu-i uşor...

Se opri aproape gâfâind, ca după o alergătură.

Dar dinaintea privirii lui trebui să-şi plece ochii.

— Poetă? şopti el cu o strălucire pe faţă care-i făcu rău. Mai scrii versuri, Mela? Mai scrii? Îţi aminteşti ce de poezii scriai? Şi tot veneai cu ele la mine, nişte fiţuici lungi – ţi-aduci aminte? – să mi le citeşti...

— Nu mai scriu, i-o tăie ea scurt, aproape cu duşmănie, simţind că printre toate aceste lucruri alandala ce i se întâmplau s-ar fi putut chiar, supremă spaimă, să-nceapă să şi plângă.

— I-ai dat ei toată poezia ta, conchise el, trecându-şi mâna pe piatra unui gard. Da? I-ai dat-o ei?

— Poate.

Treceau acum printr-o grădină dintre două blocuri. Blocurile o priveau ca dintr-o altă lume, ca atelierele cele mari şi noi de la combinat... ramuri de copaci răzleţi se legănau – spre ei? spre cer?

— Mela, ştii, eu n-am niciun copil, nicio nevastă. Se opri un timp şi privi în jur la blocuri, la copaci, înainte de a continua: Nu ştiu cum s-a-ntâmplat. Cred că, simplu, femeile nu s-au prins de mine. Şi nici eu nu mi-am pus capul, neapărat, cu vreuna. Asta-i! Da, cu niciuna neapărat...

Şi rămase cu ochii prinşi de peretele unui bloc, pe care o frescă cubistă reprezenta nişte oameni dansând, în gesturi frânte, ascuţite. Dar ea ştia că nu pe-aceia îi vedea, ştia bine că acolo apăruse ea, cea de altă dată, cu fusta veche, largă, cu părul revărsat pe umeri.

Şi tăcu să nu turbure imaginea aceea, s-o lase să se închege.

— Abia acum îmi dau seama, răsună puternic glasul lui, îmi dau seama că atunci când erai tânără – vreau să spun: când te-am cunoscut – aveai ceva neformat şi colţuros. Da, da, continuă ca şi cum şi-ar fi urmărit nişte gânduri, între timp totul s-a rotunjit, a căpătat gravitate, frumuseţe. Şi întorcându-se spre ea, privind-o în ochi: Îmi dai voie să-ţi spun: eşti dureros de frumoasă!

Ea rămase cu ochii pironiţi pe faţa lui. Cum putuse rosti aşa ceva? Doamne, cum putuse... Ar fi vrut s-o ia la goană. Să fugă din acest vis nerod, imposibil.

El însă îi prinse braţul mai strâns. Atâta tot. Şi îşi întoarse faţa.

Şi merseră mai departe, prin grădiniţă, fără să se privească, fără să-şi mai vorbească. Ca de la sine, când să iasă din nou pe străzile cu lămpi fluorescente, vitrine şi oameni, simplu, se îmbrăţişară.

Rodeau copacii-n jur, fructe-ale unor primăveri păstrate undeva. Un rod pârguit neînţeles.

El îi prinse umerii şi-aşa intrară împreună pe strada micului ei hotel. Când ajunseră în faţa clădirii, se opriră şi se priviră. Se priviră sub lumina dănţuitoare a unei lămpi crescând cumva, între case, spre cer.

Deasupra lor se deschise o fereastră şi capul unei fete cu păr lung se aplecă spre stradă:

— Mamă, tu eşti, mamă?

Ea-şi roti capul într-acolo:

— Ce e, Lenuş?

— Vino repede, mamă! strigă de sus fata, adunându-şi mănunchi părul ce-i cădea pe pervaz şi azvârlindu-l pe spate. De aproape un ceas te aşteaptă cineva cu nişte hârtii.

— Bine, spune-i că vin.

Oprit pe marginea trotuarului, Iosif privea fata intens şi tăcut.

Iosif!

Fereastra se închise.

— Ai fi fost, murmură el abia auzit, minunata, rodnica mea toamnă, pe care n-am ştiut să mi-o păstrez... şi nici tu... nici tu...

Iosif...

— Rămâi cu bine, toamna mea...

Şi ea-i privi cu spaimă zâmbetul acela, pe care i-l uitase, zâmbetul imens de trist, care i se lăsa pe faţă, în timp ce-ncet se mistuia în noapte.

Ce am eu cu mâinile astea?

Dar mâinile sunt un organism complicat, o deltă, în care viaţa, venind de departe, îşi amestecă undele şi se varsă în marele fluviu al faptei.

Rilke – *Rodin*

Vagonu-i ticsit. Dar toţi dorm.

Becul albastru, din tavan, împrăştie-o lumină care-i mai mult întuneric.

Perechea de ţărani de pe banca din faţă a adormit de mult. Capul femeii în broboadă cenuşie a căzut pe umărul bărbatului. Bătrânul de lângă fereastră, cu ochelari şi coşniţă, şi-a lăsat capul pe spate şi sforăie binişor ca o maşinărie nerodată. Au adormit până şi cei trei tineri care povesteau întâmplări cu haz de prin gări. Iar femeia înaltă şi subţire, care stătuse chiar dinaintea mea, lângă uşă, s-a ridicat şi a plecat.

Aşa că am rămas singur printre ceilalţi. Doar cu zgomotul ritmic al roţilor. Şi cu legănarea domoală a vagonului pe şine. Şi din când în când cu câte-o lumină năpustindu-se pe fereastră peste feţe şi năruindu-se apoi, dintr-odată.

Eu nu pot niciodată, nu ştiu de ce, s-adorm într-un tren. Poate fiindcă un drum în tren de obicei aduce cumva, altfel, cu toată viaţa mea care se scurge în vacarmul de maşini, de oameni, de probleme de la uzină: unul vine, altul se duce... cel ce vine urlă să ne putem auzi, urlu şi eu şi parcă de-abia şoptim; sărim peste druguri şi table ce ni se rostogolesc la picioare, ne ferim de ghearele pisicii-macarale ce aleargă huruind pe deasupra noastră...

Şi aici e tot un fel de trepidare tot timpul... şi agitaţie între staţii cât e ziua de lungă... Iar dacă-i noapte, ca acum... liniştea asta zdrenţuită de opririle-n staţii, de paşi, de şoapte, de uşi care se pocnesc...

Ce pot să fac? Să-mi adun mintea la cele ce am de vorbit mâine în atelierele la care mă duc? Doar nu le ţin o conferinţă!

Să moţăi?

Să moţăi...

Deodată lumini mă învăluie. O gară. Oprire. Mă ridic. Ies pe coridor. Mă strâng în fereastră să-i las pe vreo trei să treacă pe lângă mine, grăbiţi, cu bagajele lor. Ei dispar în compartimente. Trenul porneşte iar. Şi coridoru-i pustiu. Şi mă-ntorc.

După puţin, uşa compartimentului se deschide şi intră un om într-o haină aspră, groasă. Nu-i pot vedea faţa în lumina slabă a becului albastru. Nimeni nu se mişcă. Nimeni nu l-a văzut.

Omul îşi aşază ceva, cu grijă, în plasa de bagaje de deasupra locului rămas liber dinaintea mea. Rămâne o clipă în picioare, legănat de mersul trenului. Apoi se aşază şi el.

Nu bagă de seamă că-l privesc. Trebuie să fie foarte obosit. Presupun asta după greul cu care s-a aşezat şi după cum şi-a înfundat capul în colţul băncii după ce şi-a adunat mâinile pe genunchi. Şi se lasă apoi să intre în somn mai intens ca oricare dintre ceilalţi. Poate că aşteptase trenul, în gară, picotind, până la ora asta târzie şi de-abia de acum mai apucă şi el câteva ore de somn.

Oricum, peste mâini îi cade oblic raza unei lămpi de pe coridor. Şi-n tot compartimentul doar ele-s luminate şi par ca un obraz destins din crispările, din preocupările zilei...

Îmi întorc ochii spre fereastră. Beznă.

Din nou mă străduiesc să adorm. Şi nu-i chip.

Ochii mi se deschid de la sine şi se opresc – n-au încotro – pe pata de lumină, pe mâinile acelea. Adormirea a toate, întunericul le dau volum de parcă le-ar sculpta contururile, le-ar reliefa de dinăuntru. Degete butucănoase, aspre, greoaie, cu unghii scurte, îndesate, cu câteva vine liliachii proeminente, cu smocuri de păr răzleţite... Se odihnesc pe genunchi, abia atingându-i.

Ce am eu cu mâinile astea? N-am stat niciodată să mă uit la mâini.

Acum că sunt destinse, le simt deodată încordarea, le simt cum se strâng, şi degetele se adună şi vinele stau aproape să spargă pielea... şi le văd iuţimea furnicând în vârfurile butucănoase ca o sclipire, ca un freamăt... cum se abat năprasnic şi şfichiuiesc cu palma... ce bine le ştiu şfichiuirea asta ascuţită! De unde?

Stau destinse, ca adormite, mâinile pe genunchii din faţa mea şi dincolo de asprimea bătucită a pielii le simt ca o chemare de mângâiere revărsându-se din rotundul gestului neîncheiat... şi mă doare, dintr-odată pe mine mă doare, suferinţa acelei răni zvântate – rană adunând pungă pielea într-o parte a mâinii stângi, ca un strigăt.

Şi de unde naiba ştiu atât de bine cât le mai plac snoavele... cum se scutură de râs şi râd prin toţi porii, răzleţindu-şi degetele? Şi ştiu ce le mai place s-apuce paharul, să-l dea pe gât... ce gât? Al cui?

Ia stai! Dar ce-i cu mâinile astea? De unde?

Mă scutur fără să-mi pot explica noianul de imagini de mâini, tot felul de mâini, aceleaşi totuşi, tot mereu aceleaşi, care se năpustesc asupra mea:

când desfăcute palmă pe umerii lui Costea – frate-meu –, când strângându-mi braţul ca-ntr-un cleşte, sau adânc adunate şi liniştite dinaintea mea pe masă... iată-le, de parcă s-ar desprinde din milenii, cum încearcă usciorul ferestrei şi-ndeasă cărbunii în sobă şi răsucesc ţigara...

Iată-le, mai cu seamă, căzând de sus, săgetate, fără vlagă şi părând ciudat de prelungi... pe patul mamii... apucându-i horbota...

Tată!

Fără să mai am cum le opri acum, mâinile lui apar, dispar, se-apropie, se-ndepărtează, se sting ca o lumină s-apară iar...

Am adormit? Visez?

Privesc în jur.

Vagonu-i ticsit. Dar toţi dorm.

Scurta plimbare de seară

Nu i se păru deloc ciudat că Marta îi propuse să-l ia pe tânărul acela cu ea în maşină. Toată după-amiaza privirea lui o urmărise.

Fusese lume multă la acea întrunire a Martei, într-o casă afară din Bucureşti, grupuri se formau, se desfăceau; ea trecuse de la unii la alţii, discutând, râzând, ca totdeauna. Îi cunoştea mai pe toţi. Şi într-una privirea lui o simţise pe undeva, pe aproape, asupra ei, dispărând de îndată ce-ar fi urmat să se găsească faţă-n faţă.

O intrigase. Dar n-o întrebase pe Marta cine era. Ştia că până la urmă, într-un fel, tot ar fi trebuie să vină singur.

Şi iată-l într-adevăr, acum, la sfârşit, înaintea ei, cu zâmbetul acela puţin descumpănitor, cu ochii negri de-o ciudată fixitate, aşteptând să fie luat, el singur luat dintre toţi, în maşina ei, singur cu ea, pe drumul de-ntoarcere.

Marta nu a făcut vreo prezentare. Nu i-a dat prin minte că nu se cunoşteau.

Iar ea se despărţi de ceilalţi cu nonşalanţă şi bună dispoziţie, strângându-le mâinile cu căldura unei seri reuşite, petrecute împreună, şi se azvârli pe canapeaua maşinii. Tânărul se aşeză alături şi trase uşa fără să se mai întoarcă spre cei din jur. Iar ea porni, făcând încă de câteva ori semne cu mâna, în urma ei, de rămas bun.

Apoi drumul se aşternu lin dinainte, în timp ce necunoscutul rămase nemişcat, cu ochii pironiţi înainte, profil neobişnuit de alb şi de prelung. Dintr-o aruncătură de ochi, ea-i detectă impecabila eleganţă, părul negru uşor ondulat, umbra aceea de brunet peste faţă, peste ochii mari, afundaţi, pătrunzători, cu gene lungi. Îl întrebă:

— Unde locuiţi? Adică, vreau să spun, unde vă duc?

Glasul lui, pe care i-l auzi pentru prima oară, avea un timbru grav şi oarecum straniu.

— Puţin înainte de a intra în Bucureşti, la restaurantul „Mioara". Am să vă iau acolo la o scurtă plimbare.

— Pe mine? râse ea de siguranţa cu care rostise asta. Peste putinţă. M-aşteaptă soţul. E mai târziu decât i-am spus că mă voi întoarce.

Tânărul, schiţă un zâmbet, fără să se-ntoarcă:

— În seara asta, are să vă aştepte... un timp.

Liniştea blândă cu care-i vorbea o amuză. Iar nefirescul fiinţei lui – de unde oare acest nefiresc? – îi dădea un anume farmec în plus; ca şi gândul de a-l urma în restaurantul de lângă Bucureşti.

— Nu-l cunoaşteţi pe soţul meu. Totdeauna se impacientează când întârziu.

— Da? făcu el, tot fără s-o privească. De ce?

— Crede mereu că mi se-ntâmplă vreo nenorocire. Şi apoi, binevoitoare: dar asta nu ne împiedică să ieşim împreună într-una din serile următoare. Şi poate chiar şi cu el.

Tânărul nu răspunse.

După un timp, cum tăcerea devenea stânjenitoare, îl întrebă:

— Cu ce vă ocupaţi în Bucureşti? Poate scrieţi?

— O, nu. De data asta o privi, şi ochii lui i se afundară, cumva, în tot trupul. De ce aş scrie? Şi nici nu stau în Bucureşti, de obicei, ci în munţi.

— Adevărat? Sunteţi poate geolog?

— Compozitor.

— Deci tot scrieţi: muzică!

— Încerc să prind ceva din muzica aceasta a lumii. Din ritmul ei. E un ritm astăzi atât de trepidant! Nu găsiţi?

Vorbele lui o învăluiau, ca şi cum ele însele erau o muzică neobişnuită. Aveau un timbru cald, acum cu o nuanţă – o nuanţă doar – neliniştitoare.

— Ba da. Dar în munţi, totuşi...

— Credeţi că e mai puţin trepidant? Defel. Doar că mai la distanţă.

— Mai la-nălţime.

— Poate. Şi cel mai greu este să dai acordul final. Vă asigur, cel mai greu e acordul final...

Spuse asta cu dezinvoltură; şi ea nu înţelese de ce dintr-odată se simţi într-adevăr neliniştită. Murmură:

— Uneori, de pildă la Debussy, nici nu există acord final, nu-i aşa? Rămâne să se-ncheie în mintea celui ce ascultă...

— Cel ce ascultă nu se pricepe niciodată să-i dea unei bucăţi finalul pe care trebuie să-l aibă. Şi zâmbi cu zâmbetul lui descumpănitor.

— Credeţi?

— Se pare. Oricum, niciodată acela pe care i l-aş da eu.

— S-ar putea să ascultăm într-o seară din lucrările dumneavoastră?

— Chiar astă seară veţi putea asculta una din bucăţile mele, la prietenul meu...

— La restaurant?

— Da, la restaurant.

— Dar v-am spus că astă seară n-am să pot merge acolo!

El tăcu iar. Şi, oarecum contrariată, nici ea nu-i mai spuse nimic.

Aşa trecu o bucată de timp. Dar odată cu tăcerea creştea între ei un fel de vrajă în care ea se simţea trasă – ba nu, absorbită lent. „Fascinaţie", îi trecu prin minte; *„Fascination",* îşi spuse, încercând să se amuze: „e numele unei

melodii vechi", şi căută să rostească ceva, orice, ca să destrame senzaţia neînţeleasă. Dar privind-o uşor oblic, el i-o luă înainte:

— Nu vă plictisiţi, uneori?

— Niciodată. N-am vreme. Am atâtea de făcut că nu-mi ajunge timpul.

— Uneori e plictisitor să ai prea multe de făcut.

— Nu pentru mine. Pe mine tot ce fac mă pasionează.

— Şi ajungeţi să şi terminaţi câte ceva?

— Unele se termină, altele încep; unele încep înainte de-a se termina cele dinainte, altele se termină după ce-am început cele ce urmează...

— Mereu cu o exasperantă febrilitate...

— Întocmai. Ca toată lumea, vreţi să spuneţi.

— Nu, nu chiar ca toată lumea.

— Ca foarte mulţi, atunci.

— Ca destul de mulţi.

— Ce să fac: se vede că nu-i chip să fiu originală.

— E obositor.

— E pasionant.

El o privi din nou pieziş şi ea avu vag impresia că-şi muşcase buzele, dar nu a ştiut cu precizie, pentru că urmărea şoseaua. O urmă de înciudare i se aşternea peste această, tot mai puternică, bizară fascinaţie a prezenţei lui, şi care era atât de densă acum, încât cuvintele păreau să nu mai aibă nicio consistenţă, pluteau, simple pretexte.

— Când vă odihniţi? întrebă el.

— Îmi iau concedii.

— Sunt de ajuns de lungi?

— Totdeauna prea lungi.

— Adevărat? Părea că-l amuză.

Şi asta-i declanşă un sentiment deodată acut: de a scăpa; de-a se desface cumva de el. Rosti cât mai sec:

— Probabil că muzica nu vă ia prea mult timp. Probabil aveţi vreme să umblaţi prin păduri, pe poteci...

— Mai ales pe poteci. Pe poteci însemnate.

— Către vârfuri?

— Da, numai către vârfuri. Mergeţi pe munţi?

— Destul de puţin. Ar trebui să merg mai mult. Poate că la vară am să-mi fac concediul pe-acolo.

— Da, zâmbi el iar, la vară să vă faceţi neapărat concediul în munţi! Şi o privi deodată în ochi, şi ochii îi râdeau în faţă ca-n bătaie de jos. „Ce şi-o fi zicând?" se întrebă ea, „că poate am să mi-l fac împreună cu el? De aia râde de mine?"

Ce naiba-i venise Martei să-i ceară să-l ia cu ea? Şi până la Bucureşti mai era destul de mult.

Tăcu cu îndărătnicie tot restul drumului, căutând să se concentreze, să uite că el era acolo. Până când îi auzi iar glasul cântat, mai bizar, mai învăluitor ca oricând:

— Ne apropiem de restaurant. Aşadar, îmi veţi acorda plimbarea.

— Nu, domnule, nici gând! Am spus doar!

— Îmi pare rău că va trebui s-o faceţi împotriva voinţei dumneavoastră. De altfel nu ştiu deloc pentru ce vă opuneţi.

— Dar pentru ce mă obligi? aproape strigă ea, uitând fără să vrea forma protocolară.

— Pentru că pot să vă oblig, zâmbi el, mai intens ca până-acum, întorcându-se spre ea şi apropiindu-şi faţa de a ei. Şi o privi iar în ochi, ridicându-şi palmele deasupra chipului ei, ca şi cum ar fi vrut să-şi prelingă degetele peste el.

— De ce faci asta? murmură, crispându-şi mâinile pe volan. De ce?

— Fiindcă îmi placi, rosti el surd, îmi placi foarte mult! Şi o ştii bine. Toată seara ai ştiut-o şi ai primit să mă iei cu tine!

— Nu... bâigui ea... te rog... nu mai văd drumul.

— Drumul?

Buzele lui se lăsară peste ale ei ca o noapte catifelată, învăluind-o. Învăluind-o...

Puţină vreme după asta, doi miliţieni au scos de sub maşina făcută ţăndări la marginea drumului, trupul ei fără de viaţă.

Numai trupul ei a fost găsit în maşina accidentată, nimeni altcineva.

Hello, guapa!

— Hello, guapa!

— Săndică! Nemaipomenit!

— Fantastic, dom'le, Lili! Călcai atât de ţanţoşă de mai să nu cutez să te strig! Dar nu-s eu ăla să mă las impresionat de „aere"! Mă ştii...

— Care va să zică tot pezevenghi!

— E stilul casei. Şi mă prinde, recunoaşte.

— Recunosc.

— Atunci e-n ordine! Înseamnă că nu te-ai schimbat nici tu!

— De ce să mă schimb?

— Adevărat! Şi el râse şi-o apucă de braţ. Ştii, unii... mai ales femeile, când se mărită...

— Ce-are a face?

— Adevărat! Şi el râse iar. Şi-o depărtă puţin de lângă el s-o vadă mai bine în penumbra de noapte a străzii. Ce mă bucur că te văd, măi!

— Şi eu mă bucur, al naibii!

— Şi că eşti neschimbată! Complet neschimbată! O frumuseţe eşti ca totdeauna, ce să mai vorbim!

— Parcă tu, ce crezi, că te-ai urâţit?

El râse acum şi mai şi, bătându-se cu palmele peste genunchi:

— Mă cuprinsese spaima, zău aşa! D-aia nu te-am mai căutat; m-am dat la fund, cum se zice! Că vorbea lumea că eşti amorezată de bărbatu-tău...

— Săndică, despre asta nicio vorbă!

— Nicio vorbă?

— Sunt amorezată până peste urechi!

Râsul lui se opri undeva, spart:

— Aşa!

— Da, urmă ea, am fost întotdeauna sinceră, cu tine şi cu toată lumea. Sunt amorezată, este-un om excepţional şi cu asta basta.

— Cum adică: basta?

— Adică: nicio vorbă mai mult. M-ai întâlnit. Ne pare bine. Nu strica totul...

— Adică... adică... atunci... bâigui el, chircindu-se cumva: ai mai veni pe la mine?

— De ce nu?

— Hei, îşi dezdoi el deodată spinarea, volubil – păi să vezi ce grozav am făcut la mine între timp! Am un pick-up nou – stereofonic! Nici nu se compară! Poţi s-auzi ce vrei, şi pe Mireille Mathieu şi pe Rita Pavone de

parc-ar fi în odaie. Ştii cântecul ăla: *„La terre tourne et nous nous aimons – nous nous aimons…”* Ehei!

— Şi căţeluşul de pluş de la mine îl mai ai?

— Da’ ce crezi: că l-am dat vreunei pipiţe?

— Nu cred nimic. Te întreb.

— Bine-nţeles că-l mai am! Stă pe radio, lângă pat şi când mă-ntrec cu gluma cu vreuna face „hau-hau… hauuu…”, cum fac eu la meci când vâră ai noştri vreun gol! I-un căţel grozav! Ca stăpân-sa, ce să spun!

— Haide, haide!

— Niciun haide! Ce, mă opreşti să vorbesc?

— Nu te-opresc deloc! Îmi place! Mă destinde…

— Atunci, te poftesc! Am şi eu condiţii: nu-ţi vorbesc de un lucru – tabu, sacru – aşa-i? Dar încolo să mă laşi să vorbesc despre orice, cum îmi vine…

— Minunat!

— Uite cum te-ai luminat! Aşa te ştiu. Şi-ai rămas… la fel… la fel… pitulice! porumbiţă, pisicuţă! Măi, măi! măi!…

— Ai şi coniac?

— Albanez, vezi bine! Parcă ştiam c-am să te-ntâlnesc! Sticlă-ntreagă, azi l-am luat…

— Ţi-ai zis: ia să vedem pe cine-o să agăţ…

— Ha, ha, ha… Cum mă ştii! Şi te-am agăţat pe tine… Cine-ar fi crezut?

— Îţi luaseşi gândul…

— Gândul nu mi-l dau, nu mi-l iau… nu fac nimic cu el… primesc viaţa cum e… şi-i al naibii de plăcută, recunoaşte, şi surprize cu duiumul… numai să nu fi prost să te legi la cap…

— Măi, Săndică, ce nebunie că te-am întâlnit!

— Nu-i aşa? Şi-o să petrecem o seară de pomină!

— De pomină, bine-nţeles!

— Ca totdeauna!

— Absolut ca totdeauna!

Era trecut de două noaptea când ea-şi luă rămas bun de la Săndică în dreptul casei ei. Sus, la etajul I, o lumină slabă se întrevedea prin perdea. Îşi răsuci capul într-acolo şi zâmbi: ursul ei de bărbat se vede că mai lucra încă la cărţile lui.

Săndică o simţi desprinzându-se de el, depărtându-se într-o lume care nu-i aparţinea în niciun fel. Se estompă în noapte şi ea nici nu-l observă când îi făcu semn cu mâna de „la revedere”. Se gândea voioasă la frazele de convenienţă cu care avea să-l întâmpine pe Radu: a-ntârziat la tuşa Vera, care n-are telefon…

Urcă scările fredonând. Dar când deschise uşa biroului, înlemni: Radu dormea pe micul pat de lângă zid, îmbrăcat, doar cu cămaşa descheiată. Avea pantofii în picioare şi capul răsucit peste un braţ, ca cineva care s-ar fi azvârlit să doarmă indiferent unde şi cum.

Lângă lampa de pe birou, aprinsă, observă scrumiera îndesată de mucuri. Şi Radu nu prea fuma. Şi-o ceaşcă mare cu urme de cafea.

Se enervă: o aşteptase! Vroia – dacă-l iubea – să pună acum stăpânire pe toată viaţa ei, să nu mai poată barem să respire?

Îl va lăsa acolo, aşa cum e. Nici lampa n-o s-o stingă. Şi-are să treacă neobservată în dormitor, să se culce!

Dar el deschise ochii. Şi o privi fără ca un muşchi să i se mişte pe faţă. O privi ca din altă lume. Şi asta o înspăimântă.

— Când ai venit? o întrebă liniştit. Acum?

Ah, ochii aceia, ochii!

— Acum, şopti ea. Şi toată povestea cu tuşa Vera îi muri cumva pe buze, i se uscă. Şi-l privi şi ea, fără glas.

El stătea nemişcat.

Pentru a rupe tăcerea, ea se-apucă să-ndruge fără şir:

— Ţi-ai făcut griji?... ce ai?... uite-mă, ştii...

— Da, şopti el, în timp ce o cută dureroasă i se încreţi pe frunte.

Ea tăcu. Dacă era bolnav? Cu teamă, se apropie de pat. Îi puse mâna pe frunte.

El îi dădu mâna jos; a făcut asta uşor de tot. Apoi îşi întoarse capul şi căută să-nchidă ochii.

... iar ea să-şi spună cu groază: Dumnezeule, e nebun!

Eterna splendoare a idolului

Zeitate a templului-ruină! Spartele corzi de vina nu-ţi mai cântă osanale. Iar clopotele nu mai amintesc în înserare vremea adorării tale. În preajmă-ţi totu-i liniştit şi tăcut.

Tagore – *Gitanjali*

În mijlocul templului principal al cetăţii sacre, statuia Idolului rămăsese-ntreagă. Dar printre zidurile şi coloanele năruite, peste lespezile sparte, năpădiseră trunchiurile vânjoase ale eucalipţilor, lujerele mlădii ale lianelor, toată vegetaţia luxuriantă a junglei.

Sanctuarul de taină al templului în care altădată Idolul străjuise măreţ şi temut, neajuns de oameni, în toată strălucirea aurului şi a nestematelor sale, îşi căpătase acum alte coloane: din trunchiurile copacilor, şi alte bolţi: ale ramurilor întreţesându-se pe deasupra, şi alte ornamente: din frunze şi flori, şi-o altă penumbră: foşnitoare.

De mult încetaseră preoţii cei mari să-şi mai prelingă paşii pe dale în şoapta rugăciunilor, cu tămâierea mirodeniilor, şi doar copacii se mai aplecau acum să-i aducă Idolului ofranda de frunze, să-i dezmierde auzul cu foşnetul şi să-l înmiresmeze cu parfumul cel tare al florilor.

Iar în locul dansatoarelor de altădată, la distanţă, pe treptele surpate, doar lianele se mai unduiau, încingând în mlădierea lor spărturile cu arabescul unor gesturi legănate.

Demult, pe când cetatea sacră era vie şi-ntreagă, uneori preoţii cei mari îl scoteau pe Idol din tainicul sanctuar până la care doar ei ajungeau şi îl purtau pe străzi deasupra oamenilor care se prosternau dinaintea lui cu feţele în ţărână. Şi cum trecea aşa-nfricoşător, nimeni nu-şi ridica privirea să-i vadă în razele de soare strălucirea orbitoare a aurului şi a nestematelor ce-l împodobeau. Căci ceea ce-ncepea să uite Idolul năpădit de plante, în legănarea ramurilor de eucalipt şi-a lujerelor de liane înmiresmate, era că fusese odăiţă *Idolul care ucidea*. Şi dacă era scos pe străzi spre promontoriul din capătul cetăţii, aceasta se întâmpla spre-a imola jertfele omeneşti. Căci orice om se apropia de soclul său era pe dată străfulgerat de forţa sa ascunsă.

Măreţ şi înfricoşător stăpânise odată peste cetate şi peste oameni!

Crescuseră de atunci uriaşe rădăcinile pe sub piatră şi marmură şi tulpinile înlănţuiseră ruina. De mult Idolul nu mai vorbise decât plantelor.

Când a venit iară omul, Idolul aproape îl uitase. Îi uitase mişcarea şi privirea. Şi de mult nu mai ucisese.

Şi omul care a venit în dimineaţa aceea cu soare şi cu vânt avea mişcări şi o privire care-l izbiră dintru început pe Idol ca o nesăbuinţă.

Era aproape gol acel om, călca apăsat, şi treptele surpate răsunară de paşii lui.

Se opri apoi drept în faţa Idolului, la oarecare distanţă, fără să se încline cât de cât, măsurându-l cu ochii.

Niciun om, niciodată, nu cutezase într-atât. Şi Idolul nici nu văzuse până atunci trupul omenesc. Cunoscuse doar faldurile mişcătoare ale hainelor preoţeşti, dansatoarele-n văluri, iar pe străzi şi în piaţă mogâldeţe ghemuite la pământ.

Însăşi frumuseţea acelui trup bronzat care-i stătea dinainte neacoperit de nimic era o necuviinţă.

— Prostearnă-te, îi şuieră neauzit Idolul, altfel te voi străfulgera.

Dar omul, fără să se clintească, îl privea mai departe în faţă.

— Prostearnă-te, strigă iar Idolul. Şi ochii îi scânteiară. Ochii aceia care ucideau.

Trupul zvelt, muşchiulos, al omului, continua însă să strălucească – flacără – dinaintea lui. Şi ochii îi ardeau. Ochii în care niciodată Idolul nu se uitase.

Ţinea în mâini un pumnal, acel om. Îl răsucea şi îl trecea dintr-o mână în alta.

Cu pumnalul oamenii ucid. Dar ajung numai până la oameni, semenii lor, nu mai departe, la zei. Ce vroia dar?

— Prostearnă-te, răcni pentru a treia oară, bezmetic, Idolul, făcând un zgomot surd de piatră rostogolită.

Neclintit însă, în faţa lui, omul îl privea într-una.

Şi Idolul îşi dădu seama, abia acum după atâta timp, că-n juru-i nu mai erau preoţi, nici dansatoare; şi nici poporul lui de altă dată, departe, undeva afară, nu mai era. Că templul era o ruină...

Singur stătea dinaintea acestui om. A primului om care – ce gând nenchipuit! – îl înfrunta.

Şopti atunci, aproape ca o rugă, ca un scrâşnet:

— Îţi poruncesc să te prosterni!

Şi toate ramurile şi frunzele şi florile se plecară spre om în adierea vântului şi îi şoptiră:

— Îţi porunceşte să te prosterni!

Omul ieşi din neclintirea de până atunci. Îşi luă ochii dintr-ai Idolului. Şi zâmbi.

Poate că-nţelesese.

Dar să zâmbească întrecea orice închipuire de cutezanţă faţă de Idolul cel puternic, cel atotputernic, care ucidea. Încât toate ramurile copacilor vânjoşi, cu frunzele lor foşnitoare şi florile înmiresmate şi toate coloanele şi zidurile sfărâmate, surpate, şi lespezile sparte se înfiorară:

— Va muri!

Într-adevăr, de data asta, Idolul tăcu.

Tăcu aşteptându-l. Aşteptându-l aşa cum n-aşteptase niciodată pe niciuna dintre victimele sale. Îl aştepta să i se apropie de soclu. De soclul de la care orice om cădea străfulgerat. Dându-şi seama dintr-odată că pân-atunci niciodată nu simţise o adevărată plăcere de a ucide, faţă de această ucidere de acum, prima lui, de fapt, ucidere: nu o victimă îngrozită, ameţită de preoţi cu băuturi, un om întreg, primul om ce cutezase – nebună cutezanţă! – să-l măsoare pe El, Idolul!

Cum îi trebuia, dintr-odată cum îi trebuia, după atâta vreme în care uitase să mai ucidă, cum îi trebuia pe acesta mai ales să-l vadă zvârcolindu-i-se pe trepte. Şi îngheţând apoi în eterna îngheţare, dinaintea eternei splendori a Lui, a Idolului incoruptibil, etern viu! Să-şi simtă pentru o dată, până-n afund, puterea lui, de Idol!

Şi atunci omul îi vorbi:

— Ştii pentru ce-am venit aici? Să te sfărâm! Şi aş mai putea s-o fac. Dar pentru ce te-aş sfărâma? Îţi văd puterea de a da moarte, văd unde o ţii! În ochi o ai! Pentru că ţi-au făcut ochii din nestemate ucigătoare. Le cunosc de mult, nestematele astea! De copil am umblat cu ele. De aceea îţi voi scoate doar ochii. Îţi voi scoate pupilele astea imense, dătătoare de moarte!

Şi râse.

Hohotele lui se sparseră de lespezi, de pietrele sfărâmate. Şi copacii foşniră îndelung şi lianele tremurară de hohotul lui.

— De ce te-aş sfărâma? urmă omul, netulburat. Splendid te-au mai cioplit! De am să-ţi iau puterea ucigătoare, veac de veac îţi vom putea admira fără primejdie minunata frumuseţe pe care noi ţi-am dăruit-o.

Se-apropie apoi cu grijă, pe la spate, de Idol. Şi-şi înfundă pumnalul în orbitele de piatră.

Iar Idolul se-ncrâncenă căutând într-o supremă, ultimă încordare să se prăvale pe omul povârnit peste el. Să se prăvale sfărâmându-şi şi trupul lui, pe care oamenii – ce ruşine! – i-l plăsmuiseră, şi trupul celui ce cutezase să ştie aceasta şi să i-o spună în faţă. Să-l îngroape în propria-i năruire, ascunzând pentru vecie cumplita dosadă.

Se clătină Idolul pe soclul uriaş până la care vijeliile domolite în crengile de eucalipt niciodată nu ajungeau. Se clătină cumplit. Iar omul, simţind primejdia, sări la o parte şi îl cuprinse în braţele-i vânjoase, sprijinindu-l.

Şi numai ochii, ochii aceia din nestemate cu flăcări ucigătoare, desprinşi din piatră, se rostogoliră pe treptele sfărâmate, peste ruine, se rostogoliră răsunând sec şi-ndelung.

Orbitele oarbe se căscară atunci imense, pentru întâia oară dincolo de timp.

Sorin venise la ea. Stătea înfundat în fotoliu, unde lăsa să i se aducă fursecuri şi coniac şi muzică.

Ea trecea prin faţa lui în pantalonii negri şi bluza muştar, purtând tava mică de argint, schimbând plăcile, sub lumina difuză a abajurului de carton ceruit.

Fiecare îşi avea în prezent povestea lui sentimentală: el cu doamna X, ea cu un tânăr sucit care-i mânca zilele. Dar acel timp al lor, de mult, când se iubiseră, era numai al lor. Acum nu se mai iubeau, dar iubeau deopotrivă acea amintire comună, în care le plăcea să se cufunde. Acolo, în micul ei apartament cu perdele, abajururi şi păpuşi, aspirau împreună o aceeaşi mireasmă a iubirii lor trecute – iremediabil trecute; o aspirau ca pe notele acelei muzici, venind către ei de dincolo de tot zbuciumul de mult isprăvit al celui ce-o compusese.

Ea se certase de două zile cu acel tânăr sucit şi el nu ştia şi nici nu avea nevoie să ştie. N-o întreba niciodată de tânărul sucit, cum nici ea nu-l întreba de doamna X. Aceştia erau din altă lume, cum din altă lume erau şi problemele profesionale sau ultimele întâmplări din oraş.

Sună la intrare. Şi ea privi de sus pe fereastră şi văzu mâneca pestriţă a cămăşii tânărului ei sucit.

Şi el înţelese, după figura ei, cine era jos, şi netulburat îi spuse:

— Du-te şi spune-i ceva ca să plece!

Dar ea îngălbenise:

— Ce să-i spun?

Şi el avu un rictus de plictiseală, ca şi cum o muscă l-ar fi necăjit:

— Orice, n-are importanţă! Du-te odată! Altfel ai să ai necazuri!

— Necazuri... dădu ea din umeri. Nu avea destule, oricum? Şi murmură: ce pot să-i spun decât că eşti tu aici? Asta nu va înţelege niciodată! Nu pot să-i spun nimic.

El deveni nervos:

— Găseşte ceva! Descurcă-te!

Ea-l privea nemişcată. Era clar că n-avea ce găsi.

Soneria sună din nou.

— Va şti că nu vrei să-i deschizi, vorbi el cu iritare.

— Ăsta-i adevărul.

— Adevărul, pufăi el din ţigară, privind în tavan. Te va costa scump. Cu un cuvânt ai putea scăpa.

— Ce cuvânt?

— Că ţi-a venit o mătuşă, un tată, găseşti tu!

— Va şti numaidecât că-l mint.

— Şi aşa?

— Va şti că sunt acasă şi nu-i deschid... simplu! Că este ceva, la care el n-are acces... nu are!

Auziră paşi depărtându-se.

Un timp o tăcere grea se lăsă între ei. Pick-up-ul cânta într-una, ca de unul singur.

(De câte ori, oare, doamna X se „descurcase” – „cu un cuvânt?”...)

Şi tot acel trecut pe care-l retrăiau ca o mireasmă reveni dens între ei şi cu spaimă – acolo la ea – căci numai acolo revenea.

Iazma dintre stânci

Aşa cum stătea ghemuită, acolo sus, printre bolovanii vălmăşiţi ai digului, îl văzu trecând: undiţa pe umăr, tolba de peşti în mână şi acel pas sigur de el, şi voios, al unuia prieten cu natura şi stăpân pe planeta pe care se găsea.

Ei, înserarea îi contopea în piatră contururile feţii. Numai ochii-şi păstrau licărul ciudat, deasupra mării.

Ochii aceia îi zări şi el, dintr-odată, când îşi răsuci ca din întâmplare capul.

— Hei, care eşti acolo? strigă.

Dar numai valurile-i răspunseră, spărgându-se de ţărm. Şi vântul.

Se opri din drum şi strigă iar, mai tare:

— Ce stai aşa, în întuneric?

Dar tot nu-i răspunse nimeni.

Doar ochii licăreau într-una.

Se sprijini de parapetul digului şi strigă pentru a treia oară:

— N-auzi? Ce faci acolo?

Şi-abia atunci îi desluşi, încrustate în piatră, trăsăturile prelungi. Şi-l lovi un glas aspru, bolovănos:

— Vezi-ţi de drum!

„Ei, drăcie", îşi zise în sinea lui, „e muiere!" Şi-şi sprijini de parapet undiţa şi tolba cu peşti.

Se apucă să se caţere printre bolovani către ea.

— Vezi-ţi de drum! răsună iar, mai aspru încă, glasul, ca o răsturnare de stâncă. Dar capul nu i se mişca şi nici ochii nu-şi mulcomeau licărirea ascuţită.

— De ce să-mi văd de drum? râse el amuzat, înaintând într-una spre ea. Ce faci acolo?

— Nu-i treaba ta!

Sub paşii lui îndesaţi, grohotişul se prăvălea în apă, cu zgomot. Dar el se prindea cu palmele de colţurile stâncoase şi înainta într-una.

— Nu veni! Pleacă! striga tot mai îndârjit glasul ei.

Ajunse totuşi pe parapetul colţuros al digului, acolo unde îi zărea capul, ce cap! doar linii frânte. Linii colţuroase şi frânte: faţete retezate de piatră, parcă. Şi-o gură fără buze, strânsă pungă. Şi ochii aceia: licăr nemişcat de duşmănie. Nu era nici urâtă, nici frumoasă. Nu era nicicum.

— Cum ai să cobori de-aici pe-ntuneric? o întrebă el. Ai să te prăvali în apă!

— Ce-ţi pasă? răsună surd glasul întârâtat, gata să-l muşte.

Îi venea să râdă, lui. Ce întâlnire caraghioasă! Zi de zi, la pescuit, toate erau atât de maiestuos liniştite, adunate, frumoase... chiar în furtună! Şi

dintr-odată: iazma asta! Făcea să-ţi pierzi puţin timp ca să ai ce povesti după aia, la băieţi! Naiba-l îndemna chiar s-o zgândăre cât de cât.

— Să te-ajut să cobori! N-ai să poţi singură!

— Pleacă odată! ţipă ea, ascuţit.

— Ei, uite, zâmbi el, proptindu-se de stâncă. Mă aşez aici. Ce-o să-mi faci?

Ştia bine că n-avea pe unde să coboare decât prin faţa lui.

Capul dispăru printre pietre. Dispăru şi licărul ochilor. Un timp nu se mai auzi nimic decât valurile izbindu-se de dig. Şi vântul.

Înserarea cobora într-una, tot mai dens.

Şi până la urmă, intrigat, el se apropie de locul unde-o zărise. Cercetă în spatele pietrelor. Şi o găsi ghemuită: mâini şi picioare strânse, şi ochii aceia licărind iar asupra lui.

— Încă un pas şi te muşc!

— Cred că şi zgârii, râse el.

— Şi mă pot azvârli de-aci, de sus, în apă, adăugă ea mârâit.

— De-ar fi mai multă lumină, mi-ar place s-o văd şi pe-asta, râse el iar.

Simţea prin întuneric ura ei, o ură înverşunată. „Se vede" îşi zise „că aşa ceva simt şi unele animale pentru noi, când ne văd apropiindu-ne cu puşca şi n-au unde fugi şi ştiu că au să moară. Ciudat cum mi-a trecut asta prin minte."

— Uite ce e, i se-adresă mai blând: nu-ţi vreau niciun rău. De ce nu înţelegi?

Şi-atunci se pomeni c-o-njurătură. Niciodată nu-l mai înjurase o femeie până atunci şi simţi cum i se aprindeau obrajii. „Aş putea s-o cotonogesc", îşi zise. Dar era mult prea nevolnică acolo, în întuneric: ghemotoc inform şi sălbatic, ce să-şi pună mintea cu ea!

— De ce vorbeşti urât? o întrebă, în timp ce înjurătura îl mai ardea încă.

— Vorbesc cum îmi place! strigă ea. Şi după un timp: e bine să vorbeşti urât! Te destinde! Şi-apoi vehement: de ce nu pleci odată?

— Dac-ai găsi în calea ta o jivină ciudată, nu te-ai opri, din curiozitate?

Tăcură un timp. Apoi glasul ei, rău:

— Mi-ai stricat seara!

Şi iar tăcură. El stătea drept, în picioare, între bolovani; ea – mereu ghemuită; acum îşi ascundea de tot faţa în braţe şi nu mai era decât un bulgăre compact de întuneric. Peste apă, la capătul digului, acolo unde era oraşul, se aprindeau luminile.

— Dacă mai stai mult acolo jos, pe piatră, ai să te-mbolnăveşti, îi spuse el într-un târziu.

— N-ai plecat?

— Cum naiba să te las singură, aici, pe întuneric?!

— De ce nu? mormăi ea iar, şi-apoi mai tare: de ce nu? Ce vrei?
— Nimic, zâmbi el. Te păzesc.
— Chiar şi toată noaptea?
— Şi.
După un timp, ea:
— Ştii ce, coboară şi vin în urma ta!
— Juri?
— Nu-i nevoie.
— Bine. Să vedem.
El făcu câţiva paşi. Întoarse capul. O văzu în spatele lui, fumuiag compact în întunericul a toate. Mai făcu iar câţiva paşi şi iar se uită înapoi. Venea într-adevăr pe urmele lui, la oarecare distanţă: făcea el un pas, făcea şi ea. Se oprea el, se oprea şi ea. Grohotişul li se rostogolea sub paşi, şi se pierdea undeva, jos, în clipocit de apă. Cum nu vedeau mare lucru înaintea lor, se prindeau cu mâinile de pietre, să nu se prăvale şi ei...
La un moment dat piciorul lui scăpă într-o crăpătură. Gata să se răstoarne. Şi-atunci o auzi râzând, rostogol de icniri scurte:
— Straşnic ajutor am!
— Ţine-ţi gura! scrâşni.
— Ştiam eu că şi ţie-ţi place să vorbeşti urât, o auzi iar. De data asta ea era cea care avea un ton amuzat şi asta-l îndârji.
Ajunse în dreptul undiţei şi al tolbei părăsite lângă parapet şi le-apucă mânios:
— Treci înainte!
— Nici nu mă gândesc!
— Treci, îţi spun!
— De ce nu mi-ai vorbit aşa şi acolo sus?
— Ce ştiam eu acolo?
— Dar aici ce ştii?
— Că ai coborât.
— Într-adevăr, recunoscu ea, iarăşi amuzată. Dar tot n-o iau înainte!
— De ce? Cu ironie: Eşti femeie! Aşa se cade!
— Pentru ca să dispar, răspunse ea, firesc.
De data asta el nu se mai putu reţine. Se-ntoarse, din doi paşi fu lângă ea, şi fără s-o poată vedea, cu singura mână liberă, îi apucă un umăr şi i-l strânse.
— N-ai să dispari deloc, şuieră. Ei, drăcie, d-aia m-am străduit să te aduc de sus?
Avea umeri osoşi, slabi; sub mâna lui se-ncovoiară. O auzi râzând iar icnit:

— Şi ce naiba vrei să faci cu mine? Te pomeneşti că dragoste! Tuturor numai la asta vă e capul cum vedeţi o femeie!

Mâna lui se strânse mai mult pe umărul ei. Putea s-o fărâme ca pe-un nimic.

— Să te văd! Pricepi? Atâta tot: să te văd!

— Lasă-mi umărul, strigă ea. Înnebunesc de durere!

El îşi ridică repede mâna.

Tăcură un timp, privindu-se prin întuneric şi mai mult presimţindu-şi ascuţişurile ochilor.

— Haidem dar, şopti ea... să mă vezi!

Şi porniră umăr lângă umăr, spre oraş. Nici el înainte, nici ea. Mergeau alături, fără să se vadă, fără să se atingă în niciun fel. Mergeau şi tăceau.

La capătul digului irumpeau luminile.

Acolo se opriră.

El se întoarse dintr-odată şi o privi: capul tuns băieţeşte, trăsăturile feţii la fel de colţuroase şi frânte ca şi acolo sus, printre stânci, trupul strâns în maio şi şort, dezvăluindu-şi linii aproape de efeb; nici frumoasă, nici urâtă.

Dar şi ea-l cerceta: nu pe atât de voinic ca unul ce se ia la trântă cu natura, nici pe atât de hotărât şi dârz ca un bărbat adevărat, trup din greoaie rotunjimi, incipiente, de destinderi...

— Iaca, m-ai văzut! zvâcni ea.

— Poţi să-mi spui, acum, cine eşti şi ce făceai acolo?

— La ce îţi trebuie să ştii?

— Aşa, din curiozitate.

— Să zicem că afli că mă cheamă Eliza sau Elvira sau Didona, că sunt ingineră, dactilografă sau pictoriţă, că pe stâncă făceam măsurători, sau pictam, sau plângeam... Ce-ai aflat cu asta?

— Ia te uită! se miră el.

— Eu, vezi, nu te întreb nimic.

— Întreabă-mă.

— Ce să fac cu orice mi-ai spune? râse ea. Sunt convinsă că eşti gata să-ncepi acum să-mi torni grămadă de impresii, păreri, ceea ce crezi c-ar fi sentimente... şi ai vrea să te admir şi să te compătimesc şi iar să te admir şi să mă prăpădesc de interes... pe când dacă ţi-aş vorbi eu despre mine... dar nici nu mă gândesc!

— Ia te uită! făcu el iar.

Şi-n timp ce oamenii treceau în jurul lor, vorbind şi râzând, el o-ntrebă cu o urmă de teamă:

— Atunci... dispari?

— Probabil, murmură ea. N-am încotro.

— Unde? se îndârji el.

— Nu înapoi pe stâncă, vezi bine, râse ea. Şi întinzând braţul, îi arătă hotelul cel mare de dincolo de faleză, care-şi prelingea spre ei luminile stridente, năuce, şi zarva. Acolo!

El privi o clipă spre freamătul acelei lumi, cu mulţime de oameni mişunând pe trepte, pe terase, la ferestre.

— Acolo locuiesc şi eu, aproape strigă.

Dar când se-ntoarse spre ea, ea nu mai era. O căută un timp din ochi printre oamenii care treceau. „Ce naiba s-a făcut?" îşi zise. „Unde-a putut să dispară, aşa, dintr-odată?"

Perdelele albe

Câtă lumină! – fereastra, prea strâmtă, să explodeze! perdelele atât de albe, de subţiri, să se sfâşie!

Şi nimeni în paturile de alături să geamă, să plângă, să cheme.

Singură lumina, lumina asta ascuţită de zori, în toată odaia.

Şi-n tot trupul nicio durere.

Asta mai cu seamă: nicio durere niciunde.

Se temea până să şi respire. Să nu care cumva să trezească durerile, cuibărite fără îndoială pe undeva, la pândă... abia aşteptând să-l prindă în cângile lor, nu, nu!

Ce linişte.

În nefireasca asta lumină de zori în care toate-şi căpătau o ciudată consistenţă: odaia de spital, paturile, tânărul de alături care nu mai geme – doarme... fereastra... mai ales fereastra – cu toată lumea de dincolo de ea – simplu: lumea. Cuvânt miraculos: lumea – străzi, case, oameni.

Nu. Să nu se mişte. Durerile poate tocmai asta aşteptau, de abia aşteptau...

Dar ce dor dintr-odată de munţi!

De ce de munţi? Atât de puţin umblase vreodată prin munţi!

Dor de munţi; şi de toate... de dincolo de pereţii albi, de fereastra plină de soare, de toate, toate... care, uite: îl aşteptau, cumva îl priveau prin perdelele albe. Perdelele care se umflau, fluturau, se dădeau la o parte...

Cât timp, câtă sănătate i-au stat dinainte, când te gândeşti! Câte zile şi nopţi, una după alta, fără nicio durere, nicăieri... atâta timp, fără durere, al tău, să faci ce vrei cu el, şi astăzi, şi mâine... de neînchipuit!

Ce-are să facă cu tot timpul ăsta când va ieşi de aici?

Mai întâi se va sui pe munţi, e clar. Se va lăsa pradă vântului, stâncilor, brazilor.

Aici până şi gândul de a se ridica din pat îl speria. Până şi gândul de a se duce în întâmpinarea soarelui, la fereastră, îl speria. Orice mişcare, oricât de mică, putea trezi... nu!

Închise ochii.

Ce minunat că nu simţea nicio durere!

Ce va face când va avea iar dinaintea lui zile după zile fără dureri? După ce va coborî din munţi şi va veni iar printre oameni... fără nicio spaimă de durere în trup... ce l-ar mai putea speria? Ce n-ar îndrăzni?

Să-i izbutească perfecţionarea procesului de poliomerizare! Să-i iasă odată!... Ce va munci! Dumnezeule, ce va munci!... Să-l vadă dinaintea lui închegat, al lui...

Unde-o fi ajuns Stavrilă cu experienţele? S-o fi apucat de altceva, te pomeneşti! Şi pe Andronic pe care l-a înlăturat... Unde i-a fost capul?...

De s-ar vedea odată printre ei... să nu mai lase nimic din mâini, să nu mai piardă vremea...

Dar să nu se agite.

Binişor.

Deşi-i atât de greu să stai nemişcat, când...

Nu, deocamdată nu, încă nu. Să nu se gândească încă la nimic... acum asta era cel mai important... să nu strice totul când...

Şi mai ales... mai ales... Deschise larg ochii şi privi ţintă la perdelele albe, înfiorate de vânt... aceste perdele... mişcarea lor... atât de albe... nu! – mai ales nu: Ada!

Dar nu era gând... era, atât: *era,* n-avea încotro, *era* şi gata: Ada! Tot timpul, într-una, cu el, Ada...

Trupul lui nemişcat în cearceafurile albe, în bandaje... trupul lui... al atâtor femei care l-au strâns în braţe... nu!

Linişte!

Să uite. Să uite...

Trupul lui primenit de suferinţă... cumplita suferinţă a durerilor care aşteptau... undeva, la pândă aşteptau... nu!

Prin care toate căpătau acum transparenţă... ciudată consistenţă şi transparenţă... toate: uzina, străzile, oamenii... Ada!

Nu, nu va striga!

Nu se va mişca.

Cât timp, cât timp a avut dinainte, zile şi nopţi de-a rândul, fără dureri... doamne!

Zâmbetul ei trist. Zâmbetul... care îl enerva... mereu îl enerva...

Trebuia să vină dimineaţa asta ca să vrea să-l lumineze neapărat acel surâs. Să ştie că putea... că numai el putea... aşa cum numai el putea, pe lumea asta, să ducă la capăt poliomerizarea...

Cât timp pierdut, Dumnezeule!

Dar să nu se mai gândească odată la nimic!

Îşi întoarse capul spre tânărul din patul de alături. Un tânăr chimist care-şi arsese mâinile cu nişte soluţii. Se uită la trăsăturile lui destinse de somn, peste care viaţa de-abia îşi imprimase trecerea.

Trebuia să-i spună, dintr-odată-i trebuia neapărat să-i spună tot ce-i apăruse în dimineaţa asta atât de limpede: viaţa – ca o dâră de lumină, simplă, nespus de simplă şi luminoasă – ca razele care-i cădeau pe faţă, pe braţe... să-i spună cât timp se pierde fără noimă pe nimicuri, pe ticăloşii... cât timp preţios se pierde... timp fără dureri... Şi cum el va lua toate de la capăt

când va ieşi de aici, pe toate, să le împlinească: munca, dragostea... lucrările care-l ardeau... şi singura fiinţă care era a lui, era – pe lumea aceasta. Că le avea, uite, le avea: o muncă, a lui, o dragoste, a lui – şi nu va mai pierde niciun ceas, nicio clipă... nimic nu va mai risipi.

Dar cum se poate că durerile nu se anunţau în niciun fel? Un atât de lung, neobişnuit răgaz fără dureri! Nemaipomenit.

Îi făcuseră oare vreo injecţie cu morfină?

Când? Dormise?

Dar nu, nu: nu se va mai gândi la absolut nimic.

Ce bine-ar fi să poată adormi aşa, sub razele de soare şi să-l găsească durerile adormit... şi poate, chiar, să se trezească doar când vor trece... ah, când vor trece, când vor trece de tot.

Închise din nou ochii.

Ada.

Munţii.

Peste puţin, o soră intră în salon, se apropie de patul lui, îl privi, i se-aplecă peste faţă şi apoi, binişor, îi acoperi obrazul cu cearceaful.

Venirea sfinxului

Clarul de lună strălucea argintiu peste case şi străzi, topind zgomotul de zi al oraşului într-un fundal nedistinct – ca un răsuflet.

În noaptea aceea, răsfirat în cer, peste case, se-nfiripă uriaş sfinxul din Gizeh. Se-nfiripă dinaintea căutăturii mele intense, ca o ceaţă, ca un nor.

Simţeam: o mişcare l-ar destrăma. În concentrarea mea îl adunam: tiara de faraon, bărbia, apoi labele imense sprijinite pe sub case, susţinându-le. Şi între labe: afundându-se negru de-a lungul străzii, ca o intrare de templu... de hipogeu.

Şi când îmi apăru distinct în razele de lună, înţelesei că mai mult decât oricând, acum, şovăia între-a rămâne sau a pieri. Şi eu eram cea care alegeam. Dar nemişcarea mea nu mai ajungea. Avea nevoie de un efort, de un îndemn.

Atunci am rostit:

— Intră!

Şi m-am dat la o parte din fereastră ca să-i fac loc.

Nimic deosebit nu se-ntâmplă. Nici n-avea cum să se întâmple.

Nu l-am văzut intrând.

Fereastra rămase la fel ca-nainte, deschisă spre noapte, spre ceaţă. Şi am ştiut, fără să-mi domolesc o clipă căutătura intensă: era în odaie. Fără să mă întorc, eu însămi eram acum toată în odaie. Fereastra se depărtă undeva la o parte. Şi toate luaseră forma lui.

Asta-i tot ce simţeam, poate: o pondere a mea întru toate şi-o mai puternică conştiinţă: *sunt*. Şi totul, absolut totul exista, autentic – aş zice: rotund, de fapt în colţuri etern rotunjite de vreme-n adânc – după uriaşele ei legi nescrise.

Tăcea.

Ce limbă ar fi putut să ne unească?

Dar am ştiut că mă-ntreba:

— De ce?

Şi i-am simţit istovirea. M-a stingherit ca o slăbiciune în forţa şi rotundul a toate; mai cu seamă pentru că eu i-o spoream, neputându-i răspunde, nepricepându-mă să-i explic cum de eu eram cea care-l adusesem.

Era istovit de-a căuta şi întreba. El era cel istovit, nu eu, deşi el poate niciodată nu căutase şi nu se-ntrebase; pe mine prezenţa lui nu mă copleşea şi nu mă obosea şi nu mă nedumerea.

Şi-am vrut să mă-ndrept către el. Dar n-aveam cum s-ajung, milenii ar fi trebuit să umblu şi tot n-aş fi ajuns, căci timpul nu era, care s-apropie sau să depărteze. Timpul nu mai era. Nici spaţiul. Dar într-un fel ajunsesem – şi

asta îmi părea firesc: că de milenii ajunsesem şi eram întru el, ca întru universu-ntreg şi întru mine.

— Aş vrea s-adorm, şopti. Dacă-aş dormi, măcar un ceas, cu ce putere m-aş trezi!

Dar tocmai asta nu se putea. Ce spunea el?! Nu, asta niciodată, niciodată: s-adoarmă. În ce neant ne-am scufunda atunci... cât îl ştiam, acel neant!

Doară-l creaserăm pentru totdeauna. Şi-acum era. Iar eu îl chemasem fără să ştiu, în arzătoarea mea căutare. Îl chemasem, îl aflasem, era. Şi fiindcă el era, eu eram. Şi fiindcă el nu putea să adoarmă, eu eram. Şi eram întru totul – prinsă strâns de tiara lui faraonică, de labele lui de fiară. Eram!

Dar nu-i puteam explica.

Cu tot acel hău de-ntuneric în trup, între labe, ca o intrare de templu, de hipogeu... El, el era cel ce nu-şi dădea seama. Eu ştiam.

Privindu-l fără încetare, fără să clipesc, fără să mă mişc, în noapte, în ceaţă, ştiam. Cu cât îl priveam mai mult acolo, lungit în încăpere, ştiam mai deplin, mai conturat. Conturul lui – al mâinilor mele, al gestului cel mai adânc şi mai autentic al mâinilor mele, gestul de totdeauna al mâinilor mele, care l-au creat, cu milenii în urmă.

Şi iată pentru ce toate se orânduiau după mişcarea liniilor lui, a formelor lui, rotunjindu-se.

Tăceam. De mult. Şi unul şi altul. În noapte. În ceaţă. Şi singur fundalul acela – ca un îndepărtat glas al spaţiilor – persista între noi.

Am rămas aşa, amândoi, nemişcaţi... poate secole? Sau poate milenii?

Când clarul de lună, argintiu, se risipi în zori, străpungând cerul, iar el dispăruse de mult fără să-mi dau seama, cu-o bucurie nebună m-am năpustit să-mi iau pensulele.

Sentimentul plenitudinii persista.

Ştiam cu precizie ce aveam de făcut. Sau barem încotro s-o iau. Totul îşi păstra în mine acea orânduire grandioasă.

Dar prima tuşă mi-a fost nenorocoasă, cealaltă – faliment. Mă îndărătniceam să nu cred, să mă strădui.

Dimineaţa îmi năvălea tot mai vie pe fereastră. Pe fereastra încă fremătând de prezenţa lui.

Fiecare gest al meu îmi întuneca însă imaginea lui.

Simţeam că mă prăbuşesc. Dar refuzam să cred.

Sfinxul se depărta... tot mai mult... în lumea lui, ale cărei cheie şi limbaj le pierdeam iar... Cum de era cu putinţă?

Meşteşugul migălit de-atâta amar de vreme nu m-ajuta?

Chemam cu deznădejde. Strigam după sfinx.

Nu eu îl adusesem?

Strigătele mi se spărgeau de pereţi, cădeau bolovani. Mă-mpiedicam de-atâţia bolovani informi, în jur.

Cum să mai capăt, vreodată, să capăt echilibrul pierdut?

Departe, ce departe-n nisipuri, sfinxul adormea.

Venirea Măiastrei

Şi într-o altă noapte a venit să mă ia cu ea Pasărea Măiastră.

Era o noapte cu totul obişnuită. O noapte în care lucrasem, cântasem şi alergasem pe străzi. O noapte-n care nici nu mai aşteptam decât să adorm, împăcată, ca o-ncheiere a unei zile, a unei oarecari zile pline.

Era o noapte de toamnă târzie. Cerul mustise tot timpul de roadele copacilor. Şi înserarea, bogată, îşi revărsase seninul peste alergătura şi frământarea zilei.

O noapte-ntr-adevăr în care, abia acuma îmi dau seama, ea trebuia, oricum, să apară.

Să apară chiar aşa cum a venit: în canatul ferestrei, în fluturarea perdelei.

Am ştiut, fără să mă întorc spre ea, fără s-o aud, pe când îmi descheiam sandaua, am ştiut: că era acolo. Că era chiar Ea.

Iar când mi-am ridicat privirea, şi-a strâns aripile care străbătuseră depărtările şi mi-a părut că se înclină uşor, ca şi cum m-ar fi salutat. Poate doar mi s-a părut.

Nu am făcut nicio mişcare. Mă prefăceam că nu mă uit la ea, că mă tot muncesc să-mi deschei sandaua. O priveam pe furiş. Dar binişor de tot, aproape ca un suflu, i-am şoptit:

— Bine-ai venit.

Ea a gângurit. Poate doar mi s-a părut.

Aripile i se tot lipeau de trup. Parcă-i intrau în trup. Se subţia. Se înălţa. Tot mai prelungă. Dinaintea mea. Cu ciocul ridicat spre întunericul de deasupra. Cu picioarele înfipte în pervaz.

— Măiastro, i-am şoptit mai departe, cu ochii pironiţi pe sanda, ce bine c-ai venit!

Şi-atunci ea coborî. Coborî lângă mine. Pe covor. Lângă sandaua pe care mi-o tot descheiam.

Penele-i prinseră să strălucească. Mai întâi stins, de parcă o lumină îşi făcea loc să iasă de dinăuntrul lor. Apoi tot mai mult. Tot mai mult. Până când toată casa se umplu de lumină. De lumina penelor ei de aur.

Atunci, fără să ştiu cum, am alunecat între aripile ei strânse. Ea s-a-nălţat cu mine, înconjurând odaia. Apoi s-a oprit iar în pervazul ferestrei, cu ciocul ridicat spre întunericul de deasupra noastră.

Şi am plecat împreună. În noapte. Peste case, peste întinderi.

Am plecat împreună în împărăţia cristalelor de gheaţă. Pe-un drum de noapte, de nori şi de ceaţă, din care se deschiseră-n părţi coridoare, lungi, nesfârşite coridoare, cu pereţii sticlind în mii de faţete – vitralii prelungi cu flori ascuţite, clinchetind ca cristalul când treceam printre ele.

Ne ridicam tot mai sus.

Fără să-şi desfacă aripile, ne ridicam, iar penele i se-aprindeau tot mai mult, răspândeau flăcări ca un soare.

Cristalele pârâiau. Dar nu se topeau.

Şi pasărea ajunse toată o vâlvătaie, o pară şi o vâlvătaie. Şi arse de tot în recea, neclintita împărăţie de gheaţă.

Iar când arsese de tot, eu însămi eram pasăre şi foc şi mă-nălţam mai departe într-altă-mpărăţie, în care din cristale crescuseră plante şi flori şi oameni. Mai cu seamă oameni.

Înţelepciunea cailor lunari

Cum vede un cal lumea, sau un vultur, sau o căprioară sau un câine?
Franz Marc

I

Totul a pornit de la caii lui Franz Marc. Nu de la nişte cai adevăraţi. Era şi greu să-i găseşti, caii adevăraţi, în acel secol XXI, în afară de vreo câteva grădini zoologice, prin unele circuri sau în muzee – împăiaţi.

Aşadar totul a pornit de la caii lui Franz Marc. Şi anume de la acel tablou, al său, *Turnul Cailor Albaştri,* care, nu se ştie cum, se rătăcise în sala unei ample expoziţii închinate picturii secolelor trecute. Pentru că, bine-nţeles, caii lui erau atât de extraordinari. Şi pentru că, din întâmplare, absolut din întâmplare, biologul Adam Rov, trecând prin acea expoziţie care i se ivise în cale, se trezi dinaintea lor şi se apucă să-i privească cu o neînţeleasă aviditate. I-adevărat că i se revela o întreagă lume de măreţie, de forţă, de cutezanţă, deopotrivă ale naturii, ale omului şi ale lor – ale cailor. Ceea ce descoperea însă mai cu seamă era cu totul altceva: şi-anume acea obsesivă de multă, multă vreme, a lui căutare. Firește, nu-i apărea chiar aşa cum şi-o închipuise. Totuşi, nu se ştie de unde îi venea o anume siguranţă că nu se înşela. Îi lumina, îi rezolva – acesta-i cuvântul: rezolva – chinuitoarea căutare ce-l stăpânea de când purta cu sine, fără să pomenească nimănui, un anume produs, o licoare, o invenţie a lui, încă neexperimentată decât pe nişte cobai fără importanţă. I-o rezolva în chip miraculos şi neaşteptat.

Aşadar, caii lui Franz Marc au declanşat tot ce avea să urmeze. Nu nişte cai adevăraţi. Poate pentru că nimeni nu s-a priceput ca Franz Marc să integreze animalul naturii şi omului. Şi poate fiindcă tocmai în această integrare nu s-a înşelat. Ştiu şi eu? Cred că nu s-a înşelat. Aşa cum o va dovedi şi această întâmplare a biologului Adam Rov, uluitoare desigur, şi totuşi firească în anume sens. Firească mai cu seamă datorită extraordinarei intuiţii a lui Franz Marc – a acelui pictor de la începutul secolului XX, care începea să fie dat cu totul uitării în magnificul, strălucitorul secol XXI, plin de realizări atât de extraordinare în toate domeniile.

II

Din acea zi Adam pornise să caute cai. Cai, peste tot cai!

Dar, aşa cum am mai spus, caii erau greu de găsit. Staţiunile experimentale de mult nu mai creşteau cai, nefiind folositori în niciun fel. Doar în unele ţări mai rămăsese un vechi obicei tradiţional de curse de cai, şi acolo se mai puteau găsi, ştiinţific şi cu mare grijă reproduşi, cai adevăraţi. Caii de prin circurile din ţara lui pe care i-a găsit Adam, nici nu merită să fie pomeniţi. Cu atât mai puţin cei din grădinile zoologice, nişte estropiaţi.

Aşa încât Adam hotărî să plece în străinătate şi să-şi procure de-acolo un cal.

Buna lui soţie, Pamela, o femeie paşnică şi liniştită, care avusese mult de îndurat în tăcere de pe urma extravaganţelor lui experimentale, socoti că aceasta era cea mai nesăbuită dintre toate. Şi pe deasupra şi cea mai costisitoare. Dar, ca de obicei, nu spuse nimic, considerând, fără ca el să aibă habar de aceasta, că era încă o cumplită încercare pe umerii ei de soţie. Şi-şi înfundă lacrimile şi oftatul într-o batistă – zicându-şi că totuşi puteau să fie şi lucruri cu mult mai rele pe lumea aceasta. Spre pildă, aşa cum o înspăimânta mereu fratele ei Gheon, ca Adam să aibă nevoie de vreo vampă stupidă, de care până la urmă să se şi amorezeze. Mai bine goana după cai.

Aşa încât Adam îşi făcu hârtiile de plecat în străinătate. Şi chiar plecă. După ce mai întâi se documentă serios în privinţa tuturor locurilor unde ar fi putut găsi exemplare alese de cai.

Nu mai înşir aici toate peripeţiile prin care a trecut. E de la sine înţeles că n-au fost puţine. Greutăţi de tot soiul. Şi mai cu seamă aceea, cea mai grea dintre toate, când într-adevăr reuşi să găsească un cal pe gustul lui. Un cal pe gustul lui însemna unul care, oricât ar părea de ciudat, să-l privească cu o privire cât de cât omenească, adică „să aibă în el o sclipire", cum se exprima Adam.

Ceea ce căuta a găsit în Ţara Balbecilor, la o crescătorie de cai de rasă care aproviziona managerii de curse de pe tot pământul; un cal ca ieşit din penelul lui Franz Marc: negru, focos, cu nările fremătătoare, cu ochi scânteietori. Şi ce crupă! Ce picioare!

— Îl cumpăr numaidecât! îi spuse Adam directorului crescătoriei.

— Foarte bine. Aveţi aprobările? întrebase directorul.

— Ce aprobări?

— Aprobare de cumpărare, aprobare de trecere peste graniţă şi aprobare de păstrare pe cont propriu.

— Asta-i bună! De unde să iau atâtea aprobări? se îngrozise Adam, căruia nimeni nu-i pomenise de aceste amănunte.

— De la Ministerul nostru pentru creşterea animalelor, precum şi de la Ministerul dumneavoastră de creşterea animalelor.

— Mă nenorociţi! gemu Adam. Asta-nseamnă să mă-ntorc în ţară, să revin...

— Vă mai previn, adăugă curtenitor directorul, că va trebui să cercetăm noi înşine locul unde îl veţi ţine, pentru a vedea dacă corespunde unui exemplar atât de deosebit, care – având în vedere penuria de cai pe lume – trebuie păstrat în cele mai bune condiţiuni, asigurându-i-se o descendenţă echivalentă.

— Şi mai ce? zbieră Adam. Spuneţi-mi, vă rog, totul, să nu mai am şi alte surprize pe drum.

— Nu văd de ce vă enervaţi, continuă la fel de curtenitor directorul, noi suntem bucuroşi că preţuiţi calul nostru – rezultatul unor eforturi destul de grele şi de costisitoare, trebuie să recunosc – şi suntem bucuroşi să vi-l încredinţăm, când vedem dragostea ce i-o purtaţi. Dar înţelegeţi că formalităţile trebuiesc îndeplinite şi, în acelaşi timp, să ne asigurăm că eforturile noastre nu se vor risipi şi distruge. Este de altfel, dacă aţi avut bunăvoinţa să cercetaţi prospectul crescătoriei noastre, una dintre clauzele principale de cumpărare.

Adam îl privi fără glas. Nu mai avea nimic de făcut decât să-l salute cu aceeaşi cordialitate şi să plece. Totuşi mai avu atâta putere: să-l roage, înainte de despărţire, să nu vândă calul nimănui şi să-l păstreze barem un an încheiat, până când va reuşi să revină cu aprobările. Se declara de pe-acum de acord cu absolut orice clauză a crescătoriei.

Vezi că acel cal i se lipise de suflet, la fel de brusc şi imperios ca tabloul lui Franz Marc.

Dacă n-ar fi găsit niciun cal pe gustul lui, ar fi fost altceva: poate ar fi dat naibii proiectul lui nebunesc cu experimentarea pe un cal a acelei tainice a lui descoperiri. Poate-ar fi căutat altceva. Naiba ştie ce.

Dar calul i se prinsese de suflet. Şi aşa era Adam: acum făcea şi pe dracu' în patru să-l aibă.

Ceea ce a şi făcut. Trec peste toate amănuntele acestui „drac în patru"; ar fi şi prea lungi şi prea obositoare şi propriu zis şi neesenţiale, fiindcă hazul întâmplării de-abia de-atunci a început, de când şi-a căpătat calul. Şi l-a luat cu el – nu, nu acasă! – vă daţi seama că într-un bloc era imposibil, chiar dacă nu s-ar fi gândit la scandalul pe care i l-ar fi pricinuit directorul crescătoriei, sau la amărăciunea, întrecând orice limită, a Pamelei. Un cal nu se putea creşte în garaj. Şi blocul n-avea, bineînţeles, decât garaj pentru maşini.

Dar, ceea ce e mai trist, Adam n-a găsit înţelegere pentru amenajarea unui loc de păstrare a calului nici la vreuna din staţiunile experimentale de

creşterea animalelor, care au socotit propunerea prea costisitoare şi nerentabilă. Şi a trebuit, în cele din urmă, să recurgă la bunăvoinţa unui prieten care avea o vilă la munte, şi care, fiind şi el puţin sărit de pe şine, muzician, i-a acceptat fantezia cu amenajarea unui grajd special pentru un cal special, din Ţara Balbecilor.

Deci, după greutăţi multiple pe care numai fantezista şi îndărătnica nebunie a lui Adam a ştiut să le biruie, calul sosi în ţară şi fu instalat într-un grajd al muzicianului Ervis Tog, un grajd săpat în stâncă, cercetat îndeaproape de trimisul special al directorului crescătoriei din Ţara Balbecilor şi găsit corespunzător.

Iar după plecarea acestuia, şi în ciuda faptului că totuşi urma să revină, conform convenţiei, peste doi ani, Adam, bineînţeles, îşi începu ciudata lui experimentare. Ea consta – mult mai simplu decât cred că ar bănui oricine – în injectarea calului, la termene fixe, cu o anume soluţie – cu ceea ce însemna, propriu zis, „descoperirea lui Adam". Consecinţele acestui tratament le vom afla treptat din capitolele următoare.

III

Întâi, oricât ar părea de ciudat, nu calul avu comportări neobişnuite, ci însuşi Adam.

Trebuie să menţionez că în urma unui accident neplăcut din tinereţe, Adam nu mai vorbea, de regulă, cu nimeni despre descoperirile, invenţiile şi experimentările sale. Buna şi înţelegătoarea lui Pamela afla numai atât cât era nevoie pentru a-şi duce gospodăria şi a nu intra uneori în panică. Alţii – nici atât, sau mai bine zis: nimic. Era foarte zgârcit la vorbă chiar cu colaboratorii lui direcţi.

Cu atât mai puţin avea să găsească necesar Adam să-l avertizeze pe prietenul lui Ervis, care-i dovedise atâta largă bunăvoinţă, că el luase calul să facă nişte experienţe care cine ştie unde-l puteau duce...

Se mărginise să-i spună că multele maşini pe şosele, alergând încoace şi încolo, îi făceau atât de rău, încât simţea nevoia din când în când să călărească spre-a se destinde. Ceea ce muzicianul, obişnuit cu prieteni care mai de care mai trăsniţi, înţelese numaidecât, ba găsi chiar că era şi năstruşnic şi încântător. Şi cum s-a văzut, s-a bucurat să-i ofere numaidecât tot ajutorul.

Numai că, după cum am pomenit, Adam începu să aibă nişte comportări ciudate. De pildă vroia ca, pe când stăteau amândoi dimineaţa, în faţa vilei, la soare, dinaintea unei ceşti de cafea şi a unei ţigări bune, sporovăind şi privind la maşinile ce alergau pe şosea, să stea şi calul alături. Şi calul stătea

cuminte lângă ei, mestecând fire de iarbă, şi se uita la ei, iar Adam se aşeza totdeauna în aşa fel încât să fie drept în faţa lui.

Bineînţeles până aici nimic nu era chiar atât de nemaipomenit de ciudat. Atâta doar că atunci, Adam începea să vorbească foarte răspicat, de parcă ar fi vorbit unui surdo-mut şi lucruri cam aşa:

— Copacul ăsta e foarte verde, dragă Ervis! şi lovea cu mâna în trunchiul unui copac de lângă el.

— Cum să fie altfel decât verde?! se mira muzicianul. Ai mai văzut copaci altfel decât verzi, mai cu seamă în mijlocul verii?

— Adevărat, copacii sunt verzi pentru că frunzele lor sunt verzi, vorbea răspicat Adam, luând o frunză şi arătându-i-o lui Ervis Tog, de parcă el n-ar fi văzut niciodată aşa ceva. Şi fiindcă frunza asta e de brad, nu cade nici iarna, nici vara. Dar alte frunze cad de cum vine toamna. Ia să le vezi cum ruginesc, se-ngălbenesc...

— Adame, ce-i cu tine? sfârşea prin a-l întreba prietenul lui.

Dar calul căpăta atunci o expresie atât de concentrată, încât Ervis Tog, totdeauna, până la urmă, izbucnea în râs.

Din pricina mutrei pe care o lua calul, („mutră", zicea Ervis Tog), muzicianul începu să se amuze de ciudatele lor convorbiri. Ba chiar să ia parte la ele, ca într-un joc căruia-i aflase felul. Şi chiar se-apucă să-l îndrăgească şi pe acest năstruşnic cal. Şi să nu ia în seamă nici faptul că Adam, în loc să călărească, aşa cum anunţase, lua doar uneori calul de căpăstru şi mergea cu el tacticos prin grădină, şoptindu-i la ureche. Iar când, ca oricărui cal, i se făcea de zburdat, Adam îi scotea căpăstrul, şi-i dădea drumul să alerge cu coama fluturând prin bucăţica de teren cu copaci din spatele vilei, amintire a vechilor păduri de altădată din părţile locului.

Fapt iarăşi neînsemnat şi împotriva căruia Ervis Tog nu găsi nimic să se opună: Adam avu ideea că, grajdul fiind foarte mare, putea să-şi aducă şi să-şi lase acolo o bună parte din cărţile care nu-i mai încăpeau în apartamentul lui.

Şi toate ar fi mers aşa, liniştit, mai departe, cine ştie cât, dacă într-o zi paşnicul muzician nu s-ar fi trezit cu o delegaţie a altor cetăţeni paşnici din localitate, care-au bătut la uşa lui, plângându-se că acel cal al lui îi bagă în sperieţi şi pe ei şi mai cu seamă pe copii şi somându-l să şi-l ţină acasă, dacă nu vrea să-i fie confiscat.

— Dar ce face? s-a mirat el, care nu-i ştia calului niciun fel de apucături belicoase. Şi aşa află lucruri care nu păreau deloc îngrijorătoare, dar erau totuşi curioase: că „se ţinea după oameni" pe drum, că „îi privea în ochi" şi „le sufla în faţă".

Şi asta n-ar fi fost încă atât de grav, dacă un copil nu s-ar fi găsit să scrie la şcoală într-o compoziţie de naturale despre „cal", în felul următor:

„Calul este un animal răufăcător. El are patru picioare şi coamă. În secolele trecute oamenii îl luau cu ei când se duceau la război să se omoare între ei. Calul se domesticeşte la circ. El mănâncă copii şi iarbă."

În urma acestui fapt, calul de la vila lui Ervis Tog deveni învederat o primejdie publică.

Şi-atunci, datorită simpatiei care-o nutrea pentru poznaşul cal, într-o dimineaţă se duse el însuşi în grajd şi-l bătu pe grumaz, zicându-i în glumă:

— Bine mă, năbădăiosule, se face să sperii oamenii? Ce naiba! Stai cu noi, dar lasă-i pe ceilalţi! Ce pricep ei? Poate n-au mai văzut niciodată un cal adevărat!

La care, cu uluire, Tog se trezi că, nici mai mult nici mai puţin, calul o luă la goană tropăind prin grajd şi apoi se trânti pe paie, ca un bolnav şi gemu cu glas omenesc:

— Nu mai pot!

Asta-l sperie atât de rău, încât se repezi afară din grajd şi alergă în casă, unde Adam tocmai îşi pregătea geamantanul să plece la el acasă.

— Adame, calul tău vorbeşte!

Dar, spre şi mai marea surprindere a lui Ervis Tog, Adam nu se sperie deloc, ba chiar zâmbi:

— Ei, ce să-i faci!

Atât. Drept care Ervis Tog îşi ieşi din fire:

— Cum, ce să-i faci? Un cal care să vorbească! Ţie ţi se pare natural?

— Se întâmplă tot felul de lucruri, dădu Adam din cap, înghesuind nişte hârtii în geamantan.

— Adame, unul din noi e ţicnit!

Fără să se impresioneze, Adam închise geamantanul şi îndreptându-şi spinarea, îl întrebă:

— Dar cum de ţi-a vorbit?

Muzicianul îi povesti toată-ntâmplarea.

— Da, da, dădu Adam din cap. E-un cal neobişnuit. Mi-am dat seama de cum l-am văzut.

— Ce ai de gând cu el? îl întrebă, îngrijorat, Tog.

Adam se gândi un timp, apoi puseră la cale să-l închirieze unui circ care trecea prin localitate. Şi asta se pare că-l mai linişti în oarecare măsură pe muzician, care văzuse destule lucruri nemaipomenite în viaţa lui şi până la urmă putea accepta chiar şi un cal care să vorbească.

Dar ce viaţă a fost şi aceea pe care a avut-o calul la circ!

Am uitat să spun că între timp îi puseseră numele Vifor.

A fost dat pe mâna unui dresor care constată cu încântare că nu era nicio nevoie să-şi piardă vremea cu îndelungi exerciţii pentru a-l face să înţeleagă ce-i cere, fiindcă el pricepea totul numai vorbindu-i.

Altfel, cât timp a stat acolo la circ, Vifor n-a scos o vorbă el însuşi. Nici n-a bănuit cineva, cumva, că el ar fi în stare chiar şi de asta. În schimb dezlega pe loc orice operaţie de matematică: adunare, scădere, înmulţire, împărţire, aducând în bot plăcuţa pe care scria exact rezultatul care trebuia. Şi mai ştia să arate, fără greş, pe o hartă mare, cu un beţigaş, pe care de asemenea îl ţinea în bot, orice oraş sau ţară i se cerea.

Bineînţeles că Lolita, zvăpăiata călăreaţă a circului, a dorit numaidecât să execute împreună cu el, în arenă, cele mai spectaculoase numere ale ei. Ceea ce nimeni nu a putut şi nici nu a avut de ce să-i refuze.

Aşa încât iată-l pe Vifor al nostru devenind numărul de atracţie al circului. Era de ajuns să apară în arenă, ţanţoş, în toată frumuseţea lui, cu frâu bătut în paiete de toate culorile, harnaşament strălucitor şi un panaş alb pe lângă urechi, ca publicul să izbucnească în aplauze şi urale.

După ce termina numărul prin care-şi arăta docta lui inteligenţă, fermecătoarea Lolita, într-o rochie de asemenea din paiete, i se arunca din mers pe crupă şi cum el o lua la goană, ea se ridica într-un picior, apoi în două, apoi se aşeza în mâini, se învârtea şi în sfârşit sărea jos şi salutau împreună publicul în delir.

Ceilalţi cai ai menajeriei, care erau mai puţin arătoşi şi îndeplineau numere de dresură obişnuite, îl duşmăneau de moarte. Dar asta avea şi un anume farmec, faţă de privilegiile cu care-l copleşeau conducerea circului precum şi zburdalnicele iepe, mai puţin geloase pe atu-urile lui profesionale, gata dimpotrivă să se prăpădească de admiraţie.

Pe deasupra, Adam câştigă de pe urma lui Vifor şi o sumedenie de bani.

Aşa încât şi treaba asta ar fi mers aşa, cine ştie cât, destul de bine, dacă în primăvară circul n-ar fi părăsit oraşul. S-a dus atunci o discuţie destul de aprinsă între Adam şi directorul circului. Acesta din urmă căutând să-l convingă să-i lase calul, între alte motive fiind şi acela că un cal nu poate fi proprietate particulară şi că este o ticăloşie să privezi lumea de însuşirile lui excepţionale, şi că până la urmă, dacă nu înţelege de vorbă bună să i-l vândă, i-l va confisca.

Fără să se lase doborât de toate argumentele acestea, Adam îi explică directorului că era vorba de un cal special din Ţara Balbecilor, care nu putea locui – aşa după cum se înţelesese cu directorul crescătoriei de unde îl cumpărase – decât în acel loc la munte. În cazul în care ar contraveni acestei

înţelegeri, directorul crescătoriei avea dreptul să-şi ia calul şi să-l ducă înapoi.

Se pare că acest din urmă argument al lui Adam l-a potolit pe directorul circului, care s-a resemnat să plece din localitate cu tot circul, şi cu toate numerele lui din program, în afară de Vifor.

V

Şi astfel, pe nesimţite, am ajuns cu povestirea la acea seară de pomină în care Vifor s-a purtat cum n-a făcut-o niciodată niciun cal de pe lume, depăşind chiar, cred, tot ce şi-ar fi putut închipui însuşi Adam Rov.

Era o seară ca oricare alta, o seară încântătoare de munte. Adam şi cu Ervis Tog stăteau, ca de obicei, în faţa vilei, sorbind o ceaşcă de cafea, o ţigară bună şi o conversaţie interesantă, acompaniată în surdină de dansurile la harpă ale lui Debussy, şi privind absenţi la maşinile care alergau pe şosea.

Vifor răsări atunci în faţa lor, nu se ştie de unde, probabil din grajd, răsări cu coama zbârlită şi cu ochii strălucind neobişnuit.

— Hei, bună seara, Vifor! îl întâmpină, binevoitor, Ervis Tog, care între timp se obişnuise cu ideea că Vifor putea să vorbească.

— Ce te-aduce la noi? adăugă şi Adam, care înţelese, dintr-o privire, că se petrecea cu el ceva neobişnuit.

— Ce mai faceţi? le vorbi Vifor, fremătând uşor.

— Bine, mulţumesc! îi răspunse, bine dispus, muzicianul.

Dar Adam îl privi îngrijorat.

— Bine, mulţumesc? hohoti Vifor. Şi necheză într-adevăr îngrijorător. Vă simţiţi bine, nu-i aşa? Şi deştepţi, nu-i aşa? Şi necheză iar, scuturându-şi coama.

— Ce vrei să spui? se miră Ervis Tog.

Şi Adam:

— Explică-te, Vifor!

— V-aţi cam bătut cu planeta asta până când v-aţi făcut-o atât de plăcută! Nu-i aşa? continuă pe acelaşi ton ironic Vifor.

— *Bătut?* Mă rog! Ce era să facem?

— Într-adevăr, ce era să faceţi? Furtunile, bolile, mai cu seamă fiarele, nu? – jivinele vreau să zic – vă hărţuiau amarnic! Şi voi n-aveaţi decât deşteptăciunea voastră! Colosala voastră deşteptăciune – să le îngenunchiaţi! Şi hohoti mai îndelung, ceea ce nu se putea şti dacă nu era de fapt un lung, straniu nechezat.

— Unde vrei să ajungi? se încruntă Adam.

— Unde s-ajung? Unde *pot* să ajung? icni Vifor. Ce sunt eu altceva decât experienţa voastră – jucăria voastră, mai bine zis? S-o spun pe şleau şi fără menajamente: neamul nostru de cai e pe dispariţie, nu-i aşa?

— Nu chiar! Ce-ţi veni? Tu, spre pildă, ai fost crescut în puf!

— În puf, adevărat, iată cuvântul! Ce bine ştiu să vorbesc, nu-i aşa? Parcă nici n-aş fi cal! În puf am fost crescut, pentru ce? Ca o curiozitate, sau ca să vă amuz la circ sau la curse, nu-i aşa?

— Ce naiba să-ţi răspundem? Ai ceva în cap. Dă-i drumul!

— Te sperie dintr-odată ce am în cap? Voi începe dar cu noi, caii, fiindcă mi-e mai aproape. V-am urmat în toate războaiele, expediţiile şi plimbările voastre, v-am urmat cu încredere, peste tot, am trudit, am sângerat şi am murit pentru voi. Aşa-i? Şi ce-aţi făcut cu noi? Ce faceţi cu pădurile, cu păsările şi cu lumea întreagă? Natura întreagă?

— Ca să-ţi vorbesc deschis, natura a vrut să ne răpună şi noi am învins-o.

— Vrei să spui că acum o răpuneţi voi?

— De ce s-o răpunem? Nici gând. O folosim pentru noi, atâta tot! Zău dacă înţeleg ce te supără.

— O folosiţi! Poate din pricină că aţi fost cei mai neajutoraţi dintre toate vieţuitoarele, poate de aceea, creierul vi s-a dezvoltat monstruos! Când te gândeşti cu câtă încredere şi supunere v-am urmat secole de-a rândul, v-am îndeplinit toate capriciile! Toată cultura voastră călăreşte pe spinările astea ale noastre, de cai, dar niciodată, niciunde, n-aţi recunoscut, nu aţi spus lucrul acesta! Iar recunoştinţa pentru îndelunga noastră slujire, pentru o stranie, adesea adevărată, dragoste care ne-a legat, până la împletirea destinelor, iat-o: stârpirea. I-adevărat? Dar nu te aşteptai că am s-ajung să-ţi vorbesc aşa. Îmi dau seama.

Şi după un răstimp:

— Niciun stăpân nu crede că supusul lui ar putea, într-o zi, să-i ceară socoteală. Omul a visat să-şi supună toată natura, tocmai pentru ca ea să nu-i mai poată cere socoteală. Pentru ca „să facă ce vrea" din ea. Adevărat sau nu?

Şi cum cei doi tăceau în continuare, privindu-l:

— Şi rostul meu care e aici? Ce capriciu să-ţi împlinesc? Ce orgoliu să-ţi satisfac? Vorbeşte, sau mai bine zis: porunceşte! Sunt doar opera ta!

Adam îl privea intens, fără să-i răspundă. În timp ce Ervis Tog luase o expresie îngrozită. Dar Vifor păru să nu mai vorbească acum decât cu Adam:

— Taci... văd că taci... Mâine ne vom bate oare din nou şi *altfel* decât atunci, la începuturi, când m-ai supus, când, vreau să spun, „m-ai domesticit"?

— Ia stai, îl opri Ervis Tog. Dacă înţeleg bine, ai de gând să te baţi cu oamenii.

— Nu-i un gând, ci o necesitate.

— Interesant, zâmbi Adam, spre uluirea prietenului lui. De ce, Vifor?

— De ce? sforăi Vifor, cabrându-se. De ce? Să-ţi mai vorbesc şi despre altceva decât despre noi, caii? Altădată, când nu erau maşinile, trăiam la un loc: noi, dobitoacele, voi, oamenii. Şi cred că aşa ar trebui: să trăim liber, cu toţii, nu numai voi; fiecare după felul nostru. Şi dacă aţi fi ceva mai deştepţi şi nu numai „cei mai deştepţi", ne-aţi ajuta pe fiecare să trăim şi aţi trăi şi voi printre noi, mai bogaţi, mai puţin singuri, mai fericiţi. Dar nu vă dă asta prin minte. Ne stârpiţi, în prostească voastră nevoie de a „ne domestici". Şi-acum trebuie să vă duceţi uciderea până la capăt. Altfel vă vom ucide noi. Nu-i altă cale.

— E nebun! Opreşte-l! strigă muzicianul, sărind în picioare.

— Linişteşte-te, Ervis, îi spuse calm Adam. Şi apoi, întorcându-se spre Vifor: Nu-ţi trece prin minte că s-ar putea să te înşeli? În ultimele secole, ce-i drept, maşinile începuseră să usuce natura, dar acest moment l-am trecut. Astăzi natura o creştem în mâinile noastre...

— Mâinile voastre! îl întrerupse Vifor, cu nările fremătând. Crescătorii, terenuri special amenajate, grădini: plante şi animale chinuite, pe jumătate sufocate, abia târându-şi ultimul licăr de viaţă.

Adam izbucni în râs:

— Vifor, dimpotrivă! Nu ai habar ce se petrece pe lume! N-ai văzut nicăieri asemenea plante şi animale...

— Râzi! necheză Vifor, scuturându-şi coama. Râzi! Te simţi puternic! Stăpân pe situaţie! Şi-ntr-adevăr, cui i-aş putea vorbi? Cine-ar sta să mă asculte? Cu atât mai puţin să m-ajute? Sunt cu totul singur printre voi. M-am descoperit dinaintea voastră şi dacă m-ai ucide, nimeni nu ţi-ar spune „asasin" şi n-ar pune detectivi să-ţi dezvăluie crima. Nu e nicio crimă să ucizi un cal. Dar n-ai s-o faci, fiindcă ştiu că mă consideri neputincios.

Nu-i mai răspunseră. Şi el continuă:

— Şi totuşi, puterea s-ar putea s-o iau din mâinile voastre. Vouă, singurii care aveţi mâini – şi cu maimuţele. S-o iau fără plăcere şi fără dorinţa de-a o face. Din conştiinţa că altfel tot pământul se va duce de râpă. Pentru că voi, singurii care aveţi minte, de fapt nu aveţi decât o nesăbuită dorinţă de a stăpâni... toate planetele... toate animalele...

Şi, după un timp de tăcere:

— Da, îmi dau seama: probabil că mintea nu mi s-a dezvoltat cum te aşteptai. Trebuia să-ţi fiu, probabil, o jucărie mai desăvârşită decât altele. Nu să m-apuc să te trag la răspundere pentru toată cruzimea, orbirea – iartă-

mă, e-al vostru termenul: pentru „neomenia" voastră. Din nou maşinile lipsite de simţire şi judecată se dovedesc mai potrivite decât noi! De ce nu te-ai gândit să dezvolţi mintea unei maşini? Maşinile vă fascinează din ce în ce mai mult. Vă sunt cele mai credincioase unelte astăzi, sclavele voastre – împotriva noastră! Am spus „a noastră". Deci nu sunt pe atât de singur pe cât o crezi şi pe cât pare. Cu mine e fiecare vieţuitoare care încă a mai rămas, cu mine e fiecare fir de iarbă care mai reuşeşte să răzbată la lumină în ciuda asfalturilor voastre care înaintează, covârşesc.

Şi vrei să-ţi spun un adevăr şi mai cutremurător? Va veni o zi, cine ştie când, poate când nu va mai exista pe lume nici urmă de natură curată, adevărată, nestrâmbată în niciun fel de voi, când maşinile voastre moarte, de fier, de oţel, maşinile înseşi, se vor răscula împotriva voastră.

Fiindcă, şi de-abia acum îţi spun lucrul cel mai cutremurător, în orgoliul vostru, bătându-vă cu noi vieţuitoarele şi cu natura întreagă, şi-ngenunchindu-ne cruzimii şi capriciilor voastre, de voi înşivă v-aţi bătut joc, care, vreţi – nu vreţi, sunteţi natură, sunteţi fii ai naturii şi fraţi ai noştri, mai deştepţi şi mai răi. Neomenia voastră faţă de noi se răsfrânge asupra voastră şi chiar dacă nimeni nu vă va ucide dinafară, veţi muri de propria voastră uscăciune şi singurătate.

Apoi, mai blând deodată:

— De aceea, vezi, n-am ce face, trebuie să vă iau puterea din mână. Nu spre a vă ucide. E-a voastră ideea fixă cu uciderea. Ci spre a vă salva. Şi pe voi, şi pe toate. Prin înţelepciunea cailor lunari.

Spunând acestea, se înclină uşor.

— E limpede că ţi-ai ieşit din minţi. Du-te să te culci, Vifor. Vorbim mâine, i se adresă în sfârşit, Adam.

— Îmi porunceşti să mă culc, necheză Vifor, ca unui cal ce sunt. Nu-i aşa?

— Nu-ţi poruncesc nimic! N-ai decât să nu te culci şi să continui. Dar nu cred că putem discuta în seara asta.

— Noapte bună, stimaţi domni, hohoti Vifor, scuturându-şi coama din nou. Continuaţi-vă plăcuta conversaţie de seară. Discul cu muzică de Debussy s-a terminat, trebuie să-l întoarceţi sau să puneţi altul!

Şi porni tropăind spre grajd.

De cum se depărta, Ervis Tog izbucni:

— Împuşcă-l! Împuşcă-l! Sau ia-l de-aici! Nu vreau ca în casa mea să se petreacă asemenea lucruri, pricepi?

Adam nu-i răspunse. Scotea rotocoale de fum din ţigară şi o vână îi apăruse proeminentă pe frunte.

— Recunoaşte, spuse cu greu, într-un târziu, că trăieşti ceva ce niciodată nu ţi-ar fi trecut prin minte! De ce te sperii? Mai aşteaptă puţin şi totul se va aranja.

— Ce să se aranjeze? Nu vezi că e nebun? Şi tu mai nebun decât toţi cu experienţa ta de care nu mi-ai pomenit nimic.

— Taci din gură. Nu e decât un biet cal. Şi de-altfel îşi va reveni. Nu-ţi dai seama că vorbeşte prăpăstii? I-am dat să citească nişte cărţi învechite, de-acum un secol. Habar nu are pe ce lume trăieşte. E mânios că pier caii, că nu mai sunt atât de preţioşi ca altă dată. Probabil că asta îl roade de mult. Vorbeşte de orgoliul nostru şi pe-al lui nu-l vede. Am vrut să-i vorbesc, dar astă seară nu era-n stare să mă asculte. Totuşi, însuşi faptul că ne-a spus lucrurile astea îl va linişti. Iar mâine am să-i vorbesc eu. Şi cu un zâmbet: Nu uita, doar eu sunt Omul!

— Pe care el îl urăşte.

— Te înşeli. Aici te înşeli. Îl iubeşte. Altfel nu-mi vorbea. Poate nu-mi vorbea deloc.

— Mai eşti încă sentimental? Ne va ucide. Şi oricum, eu nu mai vreau să am de-a face cu voi. Mi-ajunge! Mi-ai ascuns că faci cu el o experienţă. Abia acum am înţeles. Sunt dezlegat de ospitalitatea care ţi-am oferit-o.

— Da, eşti dezlegat.

— Şi chiar plecaţi?

— Chiar mâine.

Ervis Tog tresări. Se întoarse spre Adam, dar acesta nu-l privea. Îl întrebă deodată mai blând:

— Adevărat? Unde?

— Nu-ţi pasă. Am unde.

— Ai?

— Da.

Atunci îşi întoarse ochii de la el şi rosti surd:

— Nu-ţi port pică. Şi nu te-ntreb unde te duci. Îţi doresc succes. Să nu te ucidă!

— Mulţumesc.

— Mai luăm un coniac?

— Cu dragă inimă.

VI

Adam încălecase pentru întâia oară pe Vifor şi acum alergau împreună peste coclauri, printre ultimii copaci ce-şi contorsionau rădăcinile peste stânci în împărăţia tăcută şi dreaptă a brazilor şi mai sus, tot mai sus, printre mărăcinişuri şi scaieţi, în împărăţia încremenită a lacurilor glaciale. Ca un

nebun, ca o stafie alerga Vifor cu coama în vânt şi splendid se proiecta peste ţinuturile de piatră.

Se opriră pe un platou de stâncă. Norii li se învolburau şi li se desfăceau sub picioare.

Adam descălecă.

Tăcură îndelung, privind peste creste.

Apoi Adam, fără să-l privească:

— Vifor, cine sunt caii lunari?

— Sunt caii care-au aflat ceva despre lumea asta. Înţelepciunea lor e-a-ntregii naturi.

— Tu eşti deci singurul cal lunar?

— Da, dacă sunt singurul căruia tu i-ai dezvoltat creierul cu invenţia ta.

Adam îşi întoarse capul deasupra prăpăstiilor. Apoi se aşeză pe-un bolovan. Iar Vifor rămase la o parte fără să se apropie.

— Atunci, ascultă-mă, nu ştii nimic despre omenire. Degeaba am căutat să te fac să-nţelegi. Ai privit toate prin ochii tăi de cal – nerăsplătit, ţi se pare... Ai citit cărţi vechi...

Şi cum Vifor înaintă vehement, îl opri:

— Lasă-mă să vorbesc! Lasă-mă şi pe mine să spun ce am pe suflet! Îmi dai voie?

Vifor i se opri în faţă, privindu-l arzător.

Adam continuă:

— Avem poate într-adevăr o vină faţă de voi. Dar vezi, i-adevărat că am fost fizic mai neajutoraţi decât alte dobitoace şi că natura a vrut să ne distrugă şi ne-am bătut cu ea şi am supus-o cu mintea noastră. Ne ceri să fim mai generoşi astăzi? O să fim tot mai generoşi. Dar de unde ştii că nu ne mai e încă spaimă că natura ne-ar mai putea stârpi? Atâta tot. Înţelege: cum să vrem distrugerea naturii? Doar singur ai recunoscut-o: suntem natură şi ne-am distruge şi pe noi! Şi crezi că oamenii ar putea să nu ştie asta? Priveşte în vale! Până acum n-ai privit, n-ai văzut cum copacii şi animalele şi păsările ne umplu oraşele, ne împresoară casele. Le aducem lângă noi cu mult mai adevărat, mai apropiat ca înainte. Dar aceasta nu mai e o natură sălbatică, ci prietenă...

Tropăind şi lovind cu copitele în smocurile de iarbă, Vifor îl întrerupse:

— Mă domini ca totdeauna! Şi presupun că-ţi râzi de mine!

— Vifor, nu-mi arde!

— Atunci eşti un visător.

— Un lucid. Visătorii noştri de mult nu mai pot fi decât lucizi. Ţi-a scăpat asta!

— Adame, sufăr! Ţie ţi-a scăpat *asta!* Ce faci cu mine? Ce-are să fie cu mine? Te-ai gândit?

— Deocamdată ne vom odihni aici, pe culmea de munte, până mâine, şi vom vedea. De ce suferi?

— A, mă întrebi! Pân-acum nu te-ai gândit. La prietenul tău, muzicianul... a fost cum a fost, acum nu mă mai primeşte nici acolo, o ştiu! Circul? Groaznica viaţă de circ în care să fac iară socoteli, să arăt oraşe şi ţări pe o hartă, fermecătoarea Lolita să-mi danseze piruete pe spinare?

— Să stai lângă mine.

— Lângă tine?

— Te înspăimântă?

— Mă-ncântă atât de mult, încât simt că nu-ţi stă în puteri... Unde?

— Vom găsi!

— Vom găsi! Oare?

— Trebuie să găsim.

— Da, trebuie. Dar nu e unde.

— Va fi.

— Unde?

— Mâine vom găsi!

— Mâine?

— De ce n-ai răbdare?

— Fiindcă eu am cercetat, am căutat, m-am gândit. Nu e rezolvare cu mine, Adame. Poate aş putea rămâne aici, în munţi, ca o lighioană sălbatică, să vii din când în când să mă vezi. Dar nu pot. Nu mai sunt sălbatic. Tu ai oraşul. Eu n-am nimic.

— Ai prietenia mea. Nevoia mea de prietenie, dacă vrei! E puţin?

— Prietenia?! Ţi-am dăruit-o toată în trecut. Cum să mai cred că ai nevoie de ea?

— Toată purtarea mea ţi-o dovedeşte.

— Experiment de om de ştiinţă. Orgoliu.

— Nu ar fi fost de ajuns. Nici asta nu ai înţeles.

— Adame, ce mai pot să fac pentru tine? Am fost lângă tine secole şi secole de-a rândul, peste tot. Astăzi ce-mi mai ceri?

— Ţi-am spus: prietenie vreau. Căldură vreau. Atâta. Într-una îţi spun asta şi nu vezi odată! O lume întreagă, ce naiba, o omenire întreagă se-ntoarce la natură şi-ntreabă natura şi tânjeşte după prietenie şi tu n-ai habar.

— Adame, sufăr peste puterile mele. N-am niciun loc sub soare. Dar sunt gata să fac tot ce vrei. Spune numai: cum?

— Te voi aduce la mine-n oraş. Te voi adăposti în laborator. Vei vorbi cu glasul tău şi vei spune tot ce vei vrea să spui. O voi face. Orgoliul meu va arăta lumii întregi copilul meu. Iată ce voi face. De ce n-ai încredere şi răbdare?

Calul tăcu un timp. Şi-apoi îşi scutură coama râzând în hohote prelungi, ciudate:

— Laborator, ai spus? Oraş, ai spus? Eu? Pe străzile oraşului? Nebunule... De şapte ori nebun! De mai bine de-un secol nu mai umblă caii pe străzile oraşelor!

— Încep! Acum încep! Au să meargă! Tu le faci loc! Prin mine!

— Nu! Nu vreau! Mai bine la muzicant! Mai bine la circ! Mai bine omoară-mă!

— Vifor!

— Omoară-mă! Te rog fierbinte, Adame, omoară-mă! Calcă-ţi orgoliul! Omoară-mă! Nu mai pot!

— De ce te înspăimântă atât de mult laboratorul?

— Tu eşti puternic! Tu eşti acolo acasă! Acum ai aflat că experienţa ta merge! Refă-o pe un arici, pe-un viezure! Ai să fii celebru! Ai să fii adulat! Eu nu pot să trăiesc acolo! Am umblat cu tine prin păduri şi pe câmpuri de luptă, dar nu în laborator, nu într-o lume-n eprubetă, ai milă!

— Vifor!

— Adame, scumpul meu, prietenul meu! Prietenul meu de secole! Întotdeauna ne-am înţeles atât de extraordinar de bine, recunoşti?

— Un strămoş al meu, îţi mărturisesc acum, se spune că fusese herghelier şi iarna dormea între cai în grajd.

— E de-nţeles c-a fost aşa. Adame, ai un pistol?

— Nu plec niciodată la drum fără pistol.

— În numele prieteniei noastre vechi, a credinţei cu care te-am slujit întotdeauna, astăzi, te rog în genunchi: omoară-mă! Ţi-am făcut cel mai mare bine ce puteam astăzi să-ţi mai fac: ţi-am dovedit eficacitatea descoperirii tale. Nu mai ai nevoie de mine. Nu de mine neapărat! Mi-am îndeplinit misiunea până la capăt...

— Mai am nevoie de tine.

— Nu, nu de mine!

— Nu striga.

— Adam, nu mai pot! Crede-mă!

Tăcură. Vântul vânzolea coama lui Vifor. Şi norii li se-adunau şi li se destrămau la picioare.

Şi-atunci din vale – auziră un fluierat. Şi tresăriră.

— Adame! Adame! striga cineva.

Recunoscură vocea lui Ervis Tog şi-a lui Gheon, fratele Pamelei. Se-apropiau.

— Ne-au luat urma, şuieră Vifor.

— Ce naiba vor? se încruntă Adam.

— Ce să vrea? Sunt fără-ndoială îngrijoraţi pentru tine! Te-au lăsat în seama unui animal primejdios! Bunii tăi prieteni!

— Adame! se-apropia vocea lui Gheon.

— Ne împresoară oamenii, Adame! Prietenul meu! Scumpul meu!

— Să mergem la ei!

— Da? Spui tu? Să mergem?

Şi cu un nechezat, Vifor se repezi înainte, spre vale, pe poteca pe care urcaseră, se repezi în întâmpinarea oamenilor. Se repezi cu coama fluturând, cu ochii scânteind.

Iar Adam, până să-l ajungă, să spună orice, auzi o detunătură şi căzu la pământ. Îl ridicară în nesimţire. Îl aduseră la viaţă. Deschise ochii şi-i văzu, aplecaţi asupra lui, pe Ervis Tog şi pe Gheon.

— Vifor? fu primul lui cuvânt.

— Fii liniştit, îi spuseră. L-am ucis.

Adam îi privi un scurt răstimp, fără să înţeleagă, apoi dintr-un zvâcnet sări în picioare. O luă la goană, printre brazi, la vale.

Se repeziră după el. Îl prinseră de pulpana hainei.

— Încotro, nebune?

— Lăsaţi-mă, zbieră el, scăpându-le din mâini şi pornind şi mai furtunos înainte.

Nu se mai luară după el. Dar glasul lor răsună peste hăuri:

— Încotro?

Şi de foarte departe, răsfrânt de ecouri, auziră:

— În Ţara Balbecilor. Să-mi caut un cal.